

Natur & Miljø

I N T E R N T

Naturvernforbundets årsmelding 1994

Natur & Miljø

Årgang 8 Nr. 2
Mai 1995

Natur & Miljø Internt er Norges Naturvernforbunds kontaktorgan mellom lokallag, fylkeslag, sentralstyre, landsstyre og sekretariat

Adresse

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo

Besøksadresse: Nedregate 7

Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40

Redaktør

Reidar Evensen

Produksjon

Sats, montasje, trykk og ferdigjering: Hippotrykk A/S, Oslo

Papir

100 RC, 100 gr. + 80 gr.

Forsidefoto

Rolf Sørensen og Jørn Bøhmer
Olsen, Samfoto

Innhold:

❖ Sentral- og landsstyre	s. 2
❖ 80-årsjubileum	s. 4
❖ Salgsresultatet	s. 5
❖ Natur- og miljøvern-saker	s. 6
❖ Medlemsutviklingen	s. 16
❖ Informasjonsarbeid	s. 17
❖ Lokal- og fylkeslag	s. 20
❖ Organisasjonen	s. 24
❖ Natur og Ungdom	s. 25
❖ Komiteer, råd og utvalg	s. 26
❖ Ansatte og medarbeidere	s. 27
❖ Blekkulf	s. 28

Sentralstyret

Det er fem stemmeberettigede sentralstyremedlemmer, samt et fast møtende varamedlem. I tillegg møter en representant fra Natur og Ungdom og en fra de ansatte, samt sekretariatets ledergruppe. Sentralstyret hadde 15 møter i 1994, hvorav fire telefonmøter.

Leder:
Stein Malkenes

Nestleder:
Siv Heidi Ruud

Styremedlemmer:
Trygve Norman
Gunnar Godø
Marianne Gjerv

Møtende varamedlem:
Dag Arne Høystad

Varamedlemmer:
Trond Høvik
Ingunn Fjørtoft

Landsstyret

Landsstyret består av en representant med vara fra hvert fylke, samt sentralstyret. Dessuten har Natur og Ungdom to representanter og de ansatte en representant, i tillegg møter sekretariatets ledergruppe. Det er 26 stemmeberettigede i landsstyret, som avholdt fem møter i 1994.

Østfold:
Anne Sagberg
Ragnar Johnsen (vara)

Oslo og Akershus:
Frode Gundersen
Paul Jan Brudal (vara)

Hedmark:
Mari Morønning
(fram til september)
Harald Botten
(vara fram til september, deretter fast)

Oppland:
Kåre Olerud (fram til mai)
Thomas Klevmark
(vara til mai, deretter fast)

Buskerud:
Liv M. Bjerkeli
Even Woldstad
Hansen (vara)

Vestfold:
Terje Gustafson
Alexandra Hauge
(vara)

Telemark:
Øystein Dalland
Sissel Solberg (vara)

Aust-Agder:
Hege Sander
Geir M. Køien (vara)

Vest-Agder:
Roald Tobiassen
Inger J. Konradsen
(vara)

Rogaland:
Anndi Lomeland
Jacobsen
Ludvig Forthun (vara)

Hordaland:
Kirsti Arnesen
Amund Måge (vara)

Sogn og Fjordane:
Erik Solheim
Eli Heiberg (vara)

Møre og Romsdal:
Ola Fremo
Kirsti Moe Oterhals
(vara)

Sør-Trøndelag:
Lars Korsnes
Jon Eggen (vara)

Nord-Trøndelag:
Anne Kjersti Bakken
Kjell Delbekk (vara)

Nordland:
Gunnhild Aasmoe
Magnar Nesset (vara)

Troms:
Stig Ulvang
Solveig Heim (vara)

Finnmark:
Arild Jansen
Bjørn H. Hansen
(vara)

Natur og Ungdom:
Lars Haltbrekken og
Camilla Skriung
Morten W. Andreasen
og Ellen Krogh-Hansen (vara)

Fra de ansatte:
Ruth Schukalla
(til mars)
Liz Palm Salvesen
(fra mars)

Sentral- og landsstyret

I 1994 var Norges Naturvernforbund 80 år - eit jubileum vi feira både internt og eksternt. Men 1994 var dessverre også prega av nedgang i medlemstalet, noe organisasjonsdebattane dreia seg sterkt om saman med Naturvernforbundets profil. Ei stram økonomi gjorde at budsjettbehandlinga la sterke føringar på kva vi prioriterte å arbeide med, men vi starta gode politiske debattar i styrande organ, til dømes om bruk og vern av norsk natur.

Av leiar Stein Malkenes og nestleiar Siv Heidi Ruud

Sentralstyret

Arbeidet i sentralstyret har vore mest prega av organisatoriske problemstillingar, og i noko mindre grad av miljøpolitiske saker. I arbeidet med styringa av Naturvernforbundet sin økonomi, vart det innhenta konsulentbistand for å sjå korleis vi kunne gjere organisasjonen meir effektiv og slagkraftig. I dette arbeidet deltok sentralstyret samman med sekretariatet.

I EU-saka har det vore prinsipiell uenighet omkring Naturvernfor-

Stein Malkenes er leiar i Naturvernforbundet.

bundets deltakelse i debatten, noko møtene før folkeavstemninga vart sterkt prega av. Sentralstyret valgte i denne saka å åpne informasjonskontoret Mikkel - Miljøbevegelsens informasjons- og koordineringskontor for EU og lignende - saman med Natur og Ungdom og Framtiden i våre hender. Mikkel handsama konkret utrednings- og oppdateringsarbeid om EU og miljø.

Viktige miljøpolitiske debattar har vore om samferdsle og om miljømerket Svanen, der sentralstyret på hausten vedtok å trekkje Naturvernforbundet ut av dette samarbeidet på grunn av ei rekke vedtak i Svanen som ikkje tok omsyn til våre argument.

Landsstyret

Landsstyrets arbeid har vore prøvd lagt om frå åra før, ved at ein har hatt faste miljøpolitiske og faglege tema som hovudinnhald i landsstyredrøftingane, i tillegg til dei konkrete sakene og orienteringane som til ei kvar tid har vore handsama. Ein har også lagt inn i førebuingane av møta at landsstyret skal møtast ein gong i året i omgivelser som bidrar til betre sosiale rammer for dei tillitsvalde den helga møtet varer. Dette er tiltak ein i større grad bør satse på for framtidige landsstyremøte.

Heilt sentralt i arbeidet i 1994 har vore tilrettelegginga av Naturarv-kampanjen, der landsstyret hadde eit særst godt samarbeid med sekretariatet og organisasjonen elles. Konkrete saker som skapte stort engasjement i landsstyret har vore bruk og vern av norsk natur som starta på hausten, men og til dømes Nord-Norgebana og Naturvernforbundets syn på ho.

Av organisatoriske saker var debatten omkring prosjektet Yggdrasil omfattande og grundig. Her viste medlemmane i landsstyret eit engasjement som bekrefter mangfaldet i Naturvernforbundet. Elles har arbeidsdeling mellom leiar og generalsekretær vore diskutert vidare.

Naturvernforbundet i Oppland påtok seg oppgåva med Naturvernforbundets tilstelning i høve vårt 80-årsjubileum, ei hending som blei markert under landsstyrets haustmøte på Lillehammer i september. Den andre store 80-årsmarkeringa var i sekretariatet i samband med vårt samferdsleseminar og landsstyremøte i desember. Her var gjester frå det politiske miljø, næringslivet og organisasjoner.

Organisasjon

1994 blei diverre ikkje det året da Naturvernforbundet kunne registrere ei økning i medlemsmasse, til tross for eit stort engasjement i våre lokal- og fylkeslag, og stor aktivitet blant våre tilsette. Vi starta ein organisasjonsdebatt der vår profil og identitet skal diskuteras, og den tar vi med oss inn i 1995 for vidare handsaming og vedtak.

Ei anna viktig organisatorisk sak har vore det store hamskiftet for Blekkulf, der vår barneorganisasjon

Siv Heidi Ruud er nestleiar i Naturvernforbundet.

si framtid har vore handsama. Dei styrande organ har gjeve si støtte til Blekkulf som eigen organisasjon med eige styre. Vi ønsker Blekkulf lukke til i det vidare arbeidet.

Mange av våre tillitsvalde har meldt tilbake at dei synes naturvernarbeidet gjekk tungt i fjor. Likevel syner alle avisklipp og konkrete saker som kjem inn at Naturvernforbundet samla sett knapt har hatt så stor aktivitet nokon gong. Det vi ser både i sentral- og landsstyret, så vel som ute i organisasjonen, er ein natur- og miljøvernorganisasjon der dei tillitsvalde er vår hovudkapital, og der vi augnar eit Naturvernforbund som i 1994 etablerte seg ytterlegare som Norges viktigaste miljøorganisasjon.

Aktivt naturvern i 80 år

I 1994 feiret Norges Naturvernforbund sitt 80-årsjubileum. Siden 1914 har Naturvernforbundet jobbet med natur- og miljøvern. 80-åringen ble feiret som seg hør og bør, med oppmerksomhet og godord som vi tar med oss inn i de neste 80 årene.

10. september arrangerte Naturvernforbundet en jubileumsmiddag i Banken på Lillehammer. Æresmedlemmer, landsstyret, sentralstyret, deler av sekretariatet, representanter fra fylkes- og lokallag og spesielt inviterte gjorde sitt til at det ble en hyggelig stund for alle.

Og som vårt æresmedlem Nils Borchgrevink sa det: «Forlegningen i de spartanske forhold i Birkebeinere i naturskjønne omgivelser tiltalte mitt naturvernhjerte. Møtene og festen i Banken og lunsjen i Mølla tiltalte mitt kulturminnehjerte.»

-Dere er både vaktbikkjer og medspillere, sa miljøvernminister Thorbjørn Berntsen under jubileumslunsjen i Naturvernforbundets sekretariat 2. desember.
Foto: Bård Løken.

Jubellunsj

2. desember ble det også feiret: kort, stående og intenst under en formiddagslunsj som det sømmer seg en pensjonist som tenker mest på framtida. Såvel naturvernlitere på grasrota, som beslutningstakere på toppen, gode venner og gode meningsmotstandere, ble invitert - og de kom. Nærmere 200 gjester var innom Naturvernforbundets lokaler i Oslo

en snøtug fredag formiddag.

Mange av gjestene hilste og leverte gaver - og alle spiste godt av det økologiske lunsjbordet. Av de som takket for godt samarbeid var blant annet Thorbjørn Berntsen. Han karakteriserte Naturvernforbundet som en organisasjon i særstilling, både som medspiller og som vaktbikkje. Han hadde med seg en sjekk på 50.000 kroner til arbeid i forbindelse med det europeiske Naturvernåret 1995.

Nestlederen i Naturvernforbundet, Siv Heidi Ruud, flankert av tidligere generalsekretær, Magne Midtun (til venstre), og tidligere leder, Arild Ådnem, under jubileumsmiddagen i Lillehammer 10. september.

Hverdagshelter

Naturvernforbundet har mange slitere. Slitere som alt for sjelden blir satt pris på. I 1994 så årets hverdagshelter dagens lys. Disse var Maryon Archer (Vestfold), Trygve Mjell, Johan Rørvik og Modulf Gulestøl (Sogn og Fjordane). Begrunnelsen for at det ble disse ble hedret var:

«Maryon Archer har usvikelig identifisert seg tett med Naturvernforbundets organisasjon, saker og arbeid. I Maryons tilfelle kan vi si at hun har ofret nesten alt - og vite at det ikke er en klisje, men har helt reelt innhold. Hun har i årtider vært en organisasjonssliter av beste merke og en lysende humørspreder.»

«Johan Rørvik og Trygve Mjell har med sitt arbeid i Informasjonskomiteén for Gaularvassdraget gjennom mange år gjort en særlig stor innsats for å få dette vassdraget vernet. De har en meget stor del av æren for at arbeidet til slutt lyktes.»

«Modulf Gulestøl har med systematisk innsats på egen arbeidsplass satt søkelys på omfattende miljøproblem i spesialavfallssektoren. I tillegg har hans erfaringer vist at retten til trygt arbeid kan bli sett til side når miljøkrava blir for sterke for arbeidsgjevar. Modulf Gulestøls innsats har sett fokus på viktige sider ved norsk miljøvern og rettspraksis, og hans sak vil kunne vere grunnlag for ei betre utvikling framover.»

Miljøpriser

Som de vaktbikkjer Naturvernforbundets medlemmer er, knurrer og bjeffer vi ofte for å korrigere miljøsyndere. Men det finnes jo så absolutt foretak som har mye godt i seg og som burde få positiv oppmerksomhet. Tre av disse fikk også tildelt Naturvernforbundets miljøpris under jubileumslunsjen: Televerket, Norges Statsbaner og Norges Bonde- og Småbrukarlag. Begrunnelsen for tildelingen var:

«Naturvernforbundets miljøpris tildeles ut fra vår forventning om at bedriften/organisasjonen vil bidra til vesentlig utvikling av et bærekraftig samfunn fram mot år 2014, da Naturvernforbundet feirer sitt 100-årsjubileum.»

Salgsresultatet

Naturvernforbundets salgsavdeling hadde i 1994 en omsetning på noe over 1,8 millioner kroner (ikke inkludert informasjonsmateriell). Av dette var 278.000 kroner (15 prosent) Blekkulfvarer. Julesalget, det vil si salget siste kvartal, sto for 70 prosent av årsumsetningen.

Årsoverskuddet ble på 88.000 kroner, av dette var 11.000 kroner Blekkulfvarer. Det er tre hovedgrunner til at resultatet ikke ble høyere: for mange forskjellige varer, for dårlig avanse på enkelte produkter og overføring av varer mellom ulike avdelinger. Varene ble markedsført via salgssider i Natur & Miljø Magasin, samt egen salgskatalog med hele vareutvalget som lå ferdig i oktober. I 1994 laget vi også en egen salgskatalog som gikk til alle Blekkulf-medlemmene, samt Cappelens Blekkulfbok-abonnenter.

T-skjorter av økologisk dyrket bomull var en av de nye salgsvarene i 1994.

De mest solgte produktene i 1994 var: naturkalenderen, fugleplakater, fuglelåtkassetten, Blekkulf caps, forstørrelsesglass, handlenett, Blekkulf magetaske, dyreplakater, Blekkulf tøyfigur og «Det gode Norge» (bok). Det viser seg at det er våre egenproduserte produkter som gir best resultat.

I 1994 lanserte vi følgende nye salgsvarer: kort, diverse skrivemateriell, solcelle lommeradio, t-skjorter av økologisk dyrket bomull, sparedusj, øredobber i tre, Blekkulf ubåtplakat, sommerplakat, treleker, nye barnebøker og ny bok om miljøvernets historie i Norge.

Natur- og miljøvernsaker i 1994

1. Naturarven

Kampanjen «La naturen gå i arv» - samlet rundt gamle, norske skikker som Budstikka, Vardebrenning, Ting og Holmgang - er en viktig del av Naturvernforbundets arbeid for å ta vare på den norske naturen. I 1994 var Vardebrenningen 15. april den største markeringen av denne tre-årige kampanjen som avsluttes i 1995. Fra nord til sør langs kysten, og ved diverse sideilder innover i landet, lyste de gamle vardene over Norge for å varsle fare for vår felles naturarv.

Sammen med rundt 1.000 mann fra Heimevernet sto Naturvernforbundets folk på for å varsle fare for den norske naturarven. Oppmøtet ved vardene varierte fra tre til 250 personer. Heimevernet hadde det praktiske arbeidet med å bygge, tenne og slokke vardene. Vi registrerte rundt 350 avisutklipp og mye positiv omtale i radio og TV om vardebrenningen. Presseoppslagene viser at lokal- og fylkeslagene sto på for å få til skikkelige arrangementer.

Budstikka

Vardebrenningen var en oppfølging av Naturvernforbundets krav til kommunene i Budstikka, som ble delt ut til ordførerne i 1993. I Budstikkaaksjonen avdekket vi et behov for ansvarliggjøring av kommunene i forhold til sikring av biologisk mangfold. Kommuner og fylker fikk frist til 15. april i 1994 med gi rapport om et viktig naturområde, hva som truet dette området og hvordan de ville sikre det for ettertiden. Mange lag måtte purre på kommunene og svarene de ga var svært varierte. Men Budstikka førte til stor oppmerksomhet i media om arrangementet og budskapet om å la naturen gå i arv.

Tendensen gikk i retning av at kommunene plukket fram vassdrag som viktigste naturverdi. To eksempler er verdt å nevne. Mot én stemme gikk kommunestyret i Verdal inn for et

sterkere vern av Verdalsvassdraget. Og på grunn av Naturvernforbundets aksjon ba Vestfold fylke alle kommunene om å utarbeide en statusrapport som grunnlag for å vurdere den viktigste naturverdien i fylket.

Naturvernåret

Fra august 1994 ble innsatsen i kampanjen «La naturen gå i arv» konsentrert om planleggingen av aktivitetene i Naturvernåret 1995. De består av en tredeling med konkurransen Norges NaturArv Kommuner, Holmgang med politikere før kommunevalg og overrekkelse av «kokebok» for sikring av biologisk mangfold til kommunene i forbindelse med kåringen i konkurransen.

Biologisk mangfold

Naturvernforbundet la i 1994 ned mye arbeid i høringsuttalelsen til syv departementers forslag til handlingsplan for sikring av biologisk mangfold innen sitt ansvarsområde. Vi var mest misfornøyd med Nærings- og energi-, Samferdsels- og skogdelen av Landbruksdepartementets forslag, mens Miljøverndepartementet fikk godkjent karakter. For alle departementenes vedkommende skortet det imidlertid på forpliktende og konkrete forslag til tiltak for å bedre situasjonen innenfor eget ansvarsområde.

Naturvernforbundet presenterte noen overordnede synspunkter og krav til handlingsplanene:

- Framdriften i gjennomføringen av handlingsplanen må evalueres hvert år.
- Miljøverndepartementets overordnede forvaltningsansvar må respekteres og få praktisk gjennomslag i sektordepartementene.
- En satsing på bevaring av biologisk mangfold må gjenspeiles i statsbudsjettet.
- Alt lovverk som regulerer inngrep i

natur, må underlegges speilvendingsprinsippet.

- Grunnleggende registrering i kommunene av verneverdier og truslene mot disse.
- Det må utarbeides kommunale handlingsplaner for sikring av biologisk mangfold.
- Konsekvensutredning også for mindre inngrep.
- Norges internasjonale forpliktelser må gjenspeiles i sektordepartementenes handlingsplaner.
- Også Utenriksdepartementet må utarbeide en egen plan.

Barskogvern

Tross massivt mas og press fra blant annet Naturvernforbundet gjennom hele 1994, maktet ikke miljøvernminister Thorbjørn Berntsen å komme med noen avklaring om utvidelse av barskogvernet. Det nærmeste vi kom var under et møte med statsministeren og miljøvernministeren. Der ga de to et løfte om at regjeringen ville legge fram en stortingsmelding om barskogvern våren 1995, der resultatet av det fastsatte og delvis gjennomførte barskogvernet vil bli evaluert «med sikte på en utvidelse».

Et springende punkt i denne forbindelse er om Direktoratet for naturforvaltning/Miljøverndepartementet vil kunne pålegge midlertidig vern i potensielle nye verneområder så snart stortingsmeldingen er framlagt, eller om dette først kan skje etter at meldingen er behandlet i Stortinget. Mye verneverdig skog kan være hogd hvis meldingen ikke drøftes før våren 1996.

Statskog som naturforvalter

I 1992 vedtok Stortinget å opprette statsforetaket Statskog SF for å overta oppgaver, ansvar og myndighet som til da hadde ligget under Direktoratet for Statens skoger, som igjen hørte inn under Landbruksdepartementet. Det spesielt kontroversielle med den nye forvaltningsmodellen er at Stor-

tinget juridisk og formelt ga det nye foretaket en generell rett til å opptre som en privat grunneier. Dette førte blant annet til at Statskog overfor Miljøverndepartementet krevde full erstatning for barskogvern på sin eiendom. Kravet om full erstatning som en privat grunneier, kan få store konsekvenser for gjennomføring av den nye nasjonalparkplanen.

Både Naturvernforbundet og de øvrige organisasjonene i Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN) engasjerte seg derfor sterkt i 1994 for å få en forsikring fra myndighetene om at mulighetene for tilstrekkelig vern og øvrig sikring av almenhetens interesser på statsgrunn ikke måtte hindres ved den nye organisasjonsformen. Ved årskiftet ble det et kompromiss mellom Landbruks- og Miljøverndepartementet i erstatningsspørsmålet for barskogvern: Statskog får en viss kompensasjon av Miljøverndepartementet. Overenskomsten vil bety ca. 15-20 prosent av full erstatning. Naturvernforbundet mener det er galt at staten skal betale erstatning til et statsforetak for statlig vedtatt vern.

Taiga Rescue Network

Naturvernforbundet var en av organisasjonene som dannet Taiga Rescue Network (TRN) i 1992. TRN er et samarbeidsnettverk av 130 miljø- og urbefolkningsgrupper som jobber med vern og bærekraftig bruk av taigaen. Naturvernforbundet hadde et nært samarbeid med koordineringskontoret i Jokkmokk i Nord-Sverige i 1994. Dessuten var vi tilstede på TRNs «Annual Meeting» i Edmonton i Canada og på samlingen i Ramsjö i Sverige, der miljøorganisasjoner fra Europa og Norden diskuterte strategier for arbeidet i 1995.

Naturvernforbundet fikk god hjelp av TRN i forbindelse med Skotjernfjell-saken. Nettverket sendte protestfakser til statsministeren og treforedlingsindustrien der de beklagde Norges svært dårlige verneplan for barskog og skogbrukets manglende vilje til å ta miljøhensyn i skogsdriften.

Bjørnen er truet

I april 1994 slo Norsk institutt for

naturforskning (Nina) fast at det gjennomsnittlig bare finnes 15-20 streifdyr av bjørn i Norge og at bjørnen, utenom i Finnmark, ikke har ynglet her i landet siden 40-tallet. Sammen med Verdens Naturfond og Foreningen Våre Rovdyr krevde derfor Naturvernforbundet at Miljøverndepartementet umiddelbart omklassifiserte bjørnen fra «sårbar» til «direkte truet». Dette avsto departementet under henvisning til at det er en felles norsk/svensk bjørnestamme, og at bestanden i Sverige ikke er truet.

Etter to timers marsj kunne de 19 deltakerne i Naturvernforbundets vardebrenning 15. april la ilden lyse fra toppen av varden på Nesaksla ved Åndalsnes i Møre og Romsdal.
Foto: Kjetil Svanemyr, Åndalsnes Avis.

Naturvernforbundet reagerer meget sterkt på en slik argumentasjon fordi Norge, ifølge blant annet Bernkonvensjonen, er forpliktet til å ta vare på livskraftige bestander av alle arter som naturlig hører hjemme her i landet.

Ellers er det gledelig å registrere en vekst i bestanden av jerv i Nord-Norge og gaupe i Sør-Norge. Alle våre berørte fylkeslag i Sør-Norge - Sør-Trøndelag, Hedmark, Telemark og Aust-Agder - motsatte seg imidlertid gaupejakt i sine fylker, eller ønsket lavere kvoter enn de foreslåtte. Vi vet fortsatt altfor lite om størrelsen på de lokale bestandene.

Forøvrig krevde Naturvernforbundet i et brev til Miljøverndepartementet

at de fjernet adgangen etter viltloven til å felle ulv som angriper bufe. Departementet avsto imidlertid anmodningen fordi «det ikke har vært noen vesentlige konflikter mellom ulv og sauene i den senere tid». Det er en forklaring vi finner fullstendig uakseptabel.

Pyreneerhundprosjektet

Naturvernforbundets pyreneerhundprosjekt - vokterhundersom kan gjete sauer og samtidig skremme bort rovdyr - fikk en interessant oppføl-

ging sommeren 1994 da Statens forskningsstasjon på Tjøtta atferdstestet mellom 12 og 18 pyreneerhunder under kontrollerte forhold på stasjonens egen eiendom, på bakgrunn av et toårig forprosjekt. I tillegg fant det sted en felttest i et jervebelastet område i Saltdal. Ellers ble pyreneerhunder brukt til å jage vekk bjørn i Pasvik.

Prosjekt Miljøvennlig OL

Naturvernforbundets Prosjekt Miljøvennlig OL (PMOL) vakte stor internasjonal oppmerksomhet i 1994. Prikken over i'en kom i juni. Da fikk prosjektet sammen med LOOC FNs prestisjefylte miljøpris Global 500 Award. FNs jury la ved tildelingen vekt på den banebrytende samarbeidsmodellen for miljø som ble ut-

viklet på Lillehammer, på at miljø ble satt ettertrykkelig på den Internasjonale Olympiske Komité's dagsorden og på at miljø nå er innlemmet som det nye tredje element i OL i tillegg til idrett og kultur.

PMOL ble startet da ildsjeler fra Naturvernforbundet i Oppland i 1988 søkte, og fikk, midler fra Miljøverndepartementet. Prosjektet utvikla en ny, effektiv samarbeidsmodell for miljø i OL med tre aktører: myndighetene, næringslivet og miljøbevegelsen. Gjensidig respekt og forståelse for hverandres forskjellige roller, la grunnlaget for en konstruktiv samarbeidsatmosfære og de resultatene som ble nådd.

Naturvernforbundets dom er at OL ikke ble en økologisk katastrofe. Vi kan også slå fast at natur- og miljøskadene ble mindre enn fryktet, selv om Naturvernforbundet var misfornøyd med en rekke elementer. Det faktum at miljø ble stående så sentralt i OL-arbeidet, førte til økt bevisstgjøring om natur- og miljøvern. Mye tyder imidlertid på at virkningene av dette har vært viktigere internasjonalt enn i Norge.

Overfor IOC har Naturvernforbundet fått gjennomslag for en rekke miljøkrav. Vi har lyktes i å involvere miljøbevegelsen i søkerlandene. De inviteres systematisk til møter med IOC for å presentere miljøsynspunkter og -innvendinger. PMOL registrerte også at pådriverrollen overfor sponsorer ga interessante resultater.

Det er grunn til å være stolt over at Lillehammer-OL ble den første bevisstetsatsing på miljøtiltak i et idrettsarrangement av slike dimensjoner. Men Naturvernforbundet har hele tida understreket at denne miljø-satsingen ikke må bli stående som et mønster til etterfølgelse. Tvert om er det viktig å få fram at Lillehammer var starten på en prosess som må utvikles og føres videre, og som bør ligge til grunn for vurderingen av steder som søker om OL. Det er denne utfordringen vi går ut med til kommende OL-arrangører.

2. Energi

Etter seieren i 1993 med Verneplan IV for vassdrag, var Naturvernforbundets vassdragsvernarbeid i 1994 sterkere fokusert på vern mot andre inngrep enn vannkraftutbygging. Vi målbar en stadig sterkere kritikk mot det høye norske oljeutvinningstempoet, og vi økte aktiviteten for å stoppe prøveboringer og utvinningstillatelser i nye og sårbare havområder som Barentshavet og Skagerrak.

Vassdragsvern

Naturvernforbundet vant to viktige seiere mot veiinngrep ved vassdrag i 1994 (se under punkt 3. Samferdsel). Samarbeidskontoret for frittstående vassdragsverngrupper (SAK) nedla sin virksomhet i løpet av året, men arbeidet er videreført av det nyopprettede Vassdragsvernrådet i Naturvernforbundet. Tidsskriftet Vassdragsvern, som kom med ett nummer i 1994, er også overtatt av Naturvernforbundet. Vassdragsvernseminaret i 1994 fokuserte sterkere på behovet for vern av vassdrag mot andre inngrep enn vannkraftutbygging.

Olje

Med økende styrke og oppslutning i løpet av 1994 kritiserte Naturvernforbundet de miljømessige konsekvensene av det høye oljeutvinningstempoet. Vi peker på de negative miljøkonsekvensene med et massivt forbrukersamfunn basert på oljeinntekter, samtidig som vi argumenterer for færre tillatelser til prøveboringer og utvinning i nye, sårbare havområder.

Barentshavet og Skagerrak er nye områder i oljesammenheng, og her må grensen trekkes. Men likevel vedtok Stortinget i juni å åpne det sørlige Skagerrak og en rekke nye områder utenfor Midt-Norge for prøveboringer etter olje og gass. Naturvernforbundet gjennomførte en aktiv lobby- og mediekampanje forut for avgjørelsen for å hindre at de mest sårbare og kystnære områdene ble åpnet. Resultatet av Stortingets vedtak kan ved

første øyekast synes bedre enn det egentlig er: De nordlige delene av Skagerrak og områdene helt inntil helgelandskysten ble ikke åpnet.

Men i disse områdene er forventningene til drivverdige funn så små at spørsmålet om åpning eller ikke har liten praktisk betydning. Boringen i Skagerrak er utsatt til konsekvensene av kjemikaliebruken er nærmere utredet. Men saken skal ikke opp for Stortinget påny, så i praksis betyr dette bare en utsettelse av boreaktivitetene i to år. Det miljø- og fiskeinteressene oppnådde var at områdene vest av Lofoten og området Trøndelag I Øst utenfor kysten av Trøndelag ikke ble åpnet for oljevirkosomhet i denne omgangen.

Beslutningsprosessene som leder fram mot åpning av nye områder og tildeling av utvinningstillatelser, er fra et miljøsynspunkt svært mangelfulle. Høsten 1994 startet derfor Naturvernforbundet et utredningsarbeid for å komme fram til miljøkriterier for områder der oljevirkosomheten bør utestenges, og gi forslag til hva beslutningsprosessene bør inneholde.

Energisparing

Naturvernforbundet har samarbeidet med Miljøheimevernet og de to store ingeniørorganisasjonene NIF og NITO for å motivere ingeniørene til å tenke «energi og miljø» i sitt daglige arbeide. Sammen arrangerte vi et stort seminar med rundt 60 deltakere der energibruk og miljø ble diskutert.

Nye fornybare energikilder

Energisparing kan bety næringsutvikling og sysselsetting, samtidig som det sparer miljøet. Dette ble tema for et nytt samarbeid i 1994 mellom deler av industrien og fagbevegelsen, og Naturvernforbundet. Energi-produksjon fra sol, vind, biomasse og bølger må videreutvikles også i Norge. Naturvernforbundet arbeider med alt fra praktiske forsøk med bioenergi-gårder til lobbyvirksomhet overfor politikerne for å få de til å fremme fornybar energi.

3. Samferdsel

Vei

Naturvernforbundet bokførte seier i to viktige veisaker i 1994. Dette er ikke dagligdags kost, og er verdt å merke seg.

Etter iherdig innsats fra lokallaget i Etne greide Naturvernforbundet å få Stortinget til å gå imot samferdselsminister Kjell Opseths forslag om ny trasé for riksvei 11 gjennom Stordalen. Etnevassdraget, som ble vernet i Verneplan IV for vassdrag, ble dermed ikke rammet av ødeleggende veiutbygging.

En fylkeskommunal vei fra Bygland til Fyresdal ville gått gjennom et urørt område med høy naturverdi, og samtidig berørt Tovdalsvassdraget. Fylkeslagene i Aust-Agder og Telemark gjorde en iherdig innsats, og miljøvernminister Thorbjørn Berntsen stoppet veiprojektet.

Sjø

Naturvernforbundet arbeider videre med mottaksordninger for skipsavfall. I august overleverte Sjøfartsdirektoratet et forslag til Miljøverndepartementet til nye forskrifter som er helt i tråd med Naturvernforbundets forslag. Naturvernforbundet satt da også i Sjøfartsdirektoratets referansegruppe.

Naturvernforbundet la i samarbeid med Norges Rederiforbund i desember 1993 fram en rapport om miljøindeksering av skip. I 1994 har vi arbeidet med å følge opp dette arbeidet. Miljøindeksering er blant annet inne som et av kravene til Seas At Risk til ny Nordsjødeklarasjon. Naturvernforbundet deltok på møte i FNs sjøfartsorganisasjons (IMO) miljøkomité (MEPC). Arbeidet med å reduseresvovelutslippene fraskipsfarten er sentralt. IMO tar opp en lang rekke saker og Naturvernforbundet vil fortsatt arbeide internasjonalt med disse spørsmålene.

Jernbane

Naturvernforbundet utførte studien «Transport-Bærekraftig og kostnads-

Fjærlandsveien breier seg fram i Frudalen i september 1994. Dette var en veitrasé Naturvernforbundet kjempet imot - og tapte. Men i 1994 bokførte Naturvernforbundet også to seire mot veiutbygging. Foto: Bård Løken.

effektiv» på oppdrag fra NSB. Studien ser blant annet på det samfunnsøkonomiske regnestykket ved transport av gods og personer med alle transportmidler på strekningene Oslo-Trondheim og Oslo-København.

Fly

Naturvernforbundets skaffet seg oversikt over miljøproblemene knyttet til utslipp fra luftfarten i høyere luftlag. Dette, og luftfart og miljø generelt, presenterte vi på en stor luftfartskonferanse på Sola. Vi gjennomgikk samtidig miljøkonsekvensene av nye rammebetingelser for luftfarten.

Etter et godt faglig strategisk arbeid fikk vi gjennomslag for nye avgifter for luftfarten, en passasjeravgift på 65 kroner for inneriks luftfart og 130 kroner for utenriks. Vi arbeider videre for å innføre CO₂ og NO_x-avgifter for luftfarten.

Samferdselsprosjekt Gardermoen

Utbygging av ny hovedflyplass på Gardermoen med tilhørende jernbane og veier er en historisk gigantsatsing innen samferdselssektoren. Naturvernforbundet startet høsten 1993 for alvor oppfølgingen av Gar-

dermoen-utbyggingen. Et fireårig prosjekt er stablet på beina der lokallag, fylkeslag og sekretariat samarbeider for å være pådriver og overvåker av arbeidet fram til åpningen av Oslo Hovedflyplass i 1998. Prosjektet har i løpet av 1994 jobbet med følgende saker:

- Trasévalg og støyvirkninger av Gardermobanen. Her har vi sammen med kommunene desverre tapt mange av de konfliktfylte sakene.
- Laget temahefter om avfall i anleggspæriden fram til 1998 og bevaring av grunnvannet på Gardermoen.
- Deltatt i verneplanarbeid med Fylkesmannen i Akershus om verneområder rundt flyplassen.
- Arrangert seminar om samferdsel og naturinngrep.
- Arbeidet med innspill til årets statsbudsjett om miljøavgifter på flytrafikk.
- Laget en spørreundersøkelse for NSB-Gardermobanen om ansattes holdninger til miljø.
- Deltatt sammen med kommuner og miljømyndigheter i samarbeidsgrupper for miljø i NSB-Gardermobanen og Oslo Hovedflyplass.
- Skrevet en rekke kronikker om miljøtilstanden i Gardermoen-prosjektet.

4. Landbruk og fiske

Saker som omhandler fiske ivaretas av Barentshavkontoret og Nordsjøutvalget, men disse driver også med flere andre saker. Landbruk er ikke et prioritert satsingsfelt i Naturvernforbundet, men vi har gjennom kampanjen «Grønn Handling» jobbet med økologisk dyrkede matvarer.

Barentshavkontoret

Naturvernforbundets Barentshavkontor i Steigen i Nordland konsentrerte seg om følgende saker i 1994: EU-saken, mineralsaken i Finnmark, Barentsregionen og internasjonalt fiskeri.

Regjeringen har gitt tre multinasjonale gruveselskaper leterett etter mineraler i Finnmark. Barentshavkontoret var medarrangør av et folkemøte om mineralsaken i Karasjok i mars. Det ene selskapet, Rio Tinto Zink, har lovet å stoppe sin virksomhet til spørsmålet om hvem som har retten til land og vann i Finnmark er avklart. De to andre selskapene ventes å fortsette sin letevirksomhet.

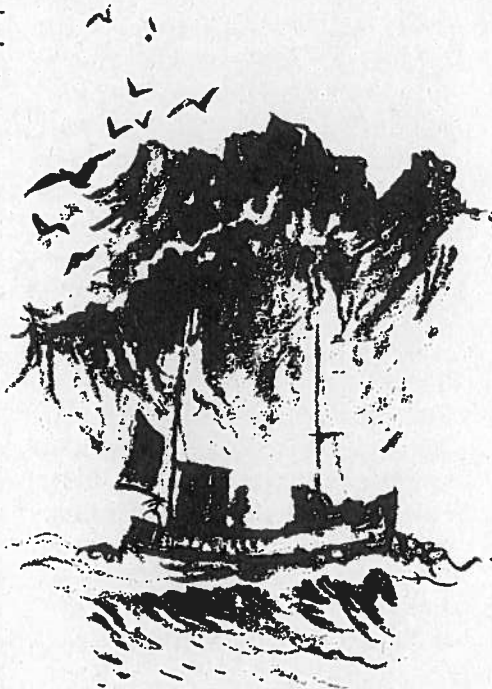
Det har vært mange spørsmål fra pressen til Barentshavkontoret, samt ønsker om foredrag om Barentsregionen. I tillegg deltok Barentshavkontoret på miljøvernministermøte for Barentsregionen i Bodø, og arrangerte der et møte med deltakelse med fylkespolitikere fra den norske delen av regionen.

Verdens fiskerier opplever stadig sterkere konflikter på grunn av overfiske og overkapasitet av fangstfartøyer. En av disse konfliktene er den som pågår mellom Norge og Island i Smuthullet og i vernesonen rundt Svalbard. I den forbindelse reiste Barentshavkontoret til Island i oktober. Der møtte de fiskeriministeren, politiske partier, miljø og fiskerierorganisasjoner. Barentshavkontoret har dessuten hatt besøk av en representant for International Collective in Support of Fishworkers og har skrevet flere artikler om spørsmålet. I tillegg har de fortsatt kontak-

ten med indiske fiskerierorganisasjoner. Organisasjonsmessig har 1994 bydd på de samme problemer som tidligere år. Kontakten mellom Barentshavkontoret og fylkeslagene i Nord-Norge er fremdeles for svak. Det samme gjelder kontakten med Naturvernforbundets sekretariat i Oslo.

Nordsjøutvalget

Naturvernforbundets Nordsjøutvalg har i 1994 hovedsakelig arbeidet med prosjektet «Marine verneområder», klassisk naturvern og det nystartede prosjektet «Eksklusjonskriterier av petroleumsvirksomhet i sårbare områder».

Materiellet, video og folder i prosjektet «Marine verneområder» er sendt ut til fylkeslagene, og informasjon har gått ut til alle lokal- og fylkeslag langs kysten. Utkast til «kokebok for marine verneområder» er sendt til fylkeslagene og andre for kommentarer.

Nordsjøutvalget har arbeidet for å stoppe planene om ferienesenter ved Lindåspollene utenfor Bergen. Lindåspollene har nordisk verneverdi, og er på Direktoratet for naturforvaltnings liste over aktuelle marine

verneområder. Naturvernforbundet tok initiativ til at det opprettes et «Samarbeidsråd for marine verneområder». Initiativet har blitt fulgt opp med møter med Miljøverndepartementet og andre. Dessuten er flere prosjektskisser rundt temaet den marine naturarven utarbeidet og det jobbes med finansiering av disse.

Etter intensiv innsats i samarbeid med Naturvernforbundets fylkeslag i Hordaland ble planene om utgravinger på Herdlaflaket utenfor Bergen stoppet. Dette er et klart nedslag for Samferdselsdepartementets politikk. Herdlaflaket representerer store marine naturverdier og er den første seieren for marint vern i Norge.

Nordsjøutvalget fulgte i 1994 opp Nordsjødeklarasjonene i forhold til Landbruks- og Fiskeridepartementet. Dessuten ble prosjektet «Eksklusjonskriterier av petroleumsvirksomhet i sårbare områder» startet opp i oktober. Prosjektet skal munne ut i en rapport i mars 1995.

Nordsjøutvalget er Naturvernforbundets representant i Seas At Risk (SAR) - en paraplyorganisasjon for ikke-statlige organisasjoner (såkalte NGOer) som arbeider med problemstillinger i tilknytning til Nordsjøen. Sammen med sekretariatet, representerte utvalget Naturvernforbundet på SARs internasjonale seminar i København, der det ble utarbeidet en egen Nordsjødeklarasjon fra NGO-ene. Disse deklarasjonene skal brukes som diskusjonsgrunnlag og posisjonspapir i forhold til relevante departementer og Statens forurensningstilsyn (SFT) utover våren 1995.

De danner også grunnlaget for Naturvernforbundets syn på Nordsjødeklarasjonene fram til Ministermøtet for reforhandlinger av deklarasjonene i Esbjerg i juni 1995. Etter påtrykk fra SAR er nå også «fiskerier» og «habitater og arter» inkludert i Ministerdeklarasjonene.

5. Industri

Sur nedbør

I juni ble den nye miljøavtalen om begrensning av grenseoverskridende svovelforurensning i Europa - Svovelprotokollen - undertegnet. Avtalen er fortsatt mangelfull, men representerer et viktig skritt i riktig retning for å redusere den sure nedbøren i Sør-Norge. Naturvernforbundet markerte begivenheten med en internasjonal pressekonferanse der det ble rettet kritisk søkelys på Norges rolle i forhandlingene, og Norges elendige innsats for å redusere egne utslipp av nitrogenoksider (NOx) - som er den andre utslippstypen som bidrar til sur nedbør i tillegg til svovel.

Naturvernforbundet i Vest-Agder hadde i forkant dratt land og strand rundt for samle underskrifter til «verdens lengste brev». I brevet protesterer Naturvernforbundet mot Storbritannias motvilje mot å redusere sine sure utslipp. Brevet ble overlevert den britiske miljøvernministeren John Gummer i nærvær av media.

Naturvernforbundet har ved flere anledninger rettet skarp kritikk mot manglende tiltak for å redusere de norske NOx-utslippene. Regnet per innbygger er disse utslippene i Europatoppen. Norge har internasjonalt erklært at målet er å redusere NOx-utslippene med 30 prosent innen 1998. Hittil er utslippene bare redusert med noen få prosent, og regjeringen gjør heller ikke noen ærlige forsøk på å nå målet.

Kalking av vassdrag er et helt nødvendig mottiltak mens vi venter på utslippsreduksjonene. Sammen med de andre organisasjonene i Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN) har Naturvernforbundet også i 1994

arbeidet for å heve bevilgningene til kalking over statsbudsjettet. Målet er 200 millioner kroner innen 1996.

Klima

Norge er i ferd med å løpe fra sine klimapolitiske mål. En raskt voksende oljesektor, og en samferdselssektor som nekter å la miljøet sette grenser for transportveksten, vil føre til en kraftig økning av Norges CO₂-utslipp fram mot år 2000. Regjeringen har samtidig innført en miljøpause når det gjelder tiltak for å dempe veksten i utslippene. Det nasjonale målet om å begrense CO₂-utslippene til samme nivå som i 1989 innen år

dre europeiske miljøorganisasjoner gjennom nettverket Climate Network Europe, og i den forbindelse utarbeidet vi en rapport om Norges klimapolitikk.

Spesialavfall

Myndighetene planlegger bygging av et nytt behandlingsanlegg for organisk spesialavfall i Norge. Mye av dette avfallet blir i dag eksportert. Naturvernforbundet har sagt seg enig i at norsk spesialavfall fortrinnsvis bør behandles i Norge, men ønsker løsninger som i større grad er basert på avfallsminimering enn det myndighetene i praksis legger opp til.

Konsekvensutredningen er ventet i 1995. Det halvstatlige firmaet Norsk avfallshåndtering A/S (Noah) ønsker å plassere anlegget i Brevik eller på Herøya i Porsgrunn.

Tre ulike forbrenningstekniske behandlingsløsninger vurderes. Naturvernforbundet er skeptiske til tradisjonelle forbrenningsløsninger på grunn av luftforurensningspotensialet, men vi vil ta endelig stilling til teknologivalget når utredningen foreligger. Vi har krevd at alternative lokaliseringer på det sentrale Østlandet

med mindre lokale luftforurensningsproblemer enn Porsgrunn og Brevik - blir utredet.

Kulldrift på Svalbard

Naturvernforbundet engasjerte seg i 1994 sterkt mot utbygging av nye kullgruver som krever bygging av syv mil vei og kraftlinje gjennom villmarkspregede tundraområder på Svalbard. Naturvernforbundet vil framover prøve å hindre at regjeringen bevilger penger til prosjektet.

Naturvernforbundet samlet i 1994 inn 7.000 underskrifter til «verdens lengste brev» (700 meter) for å protestere mot Storbritannias sur nedbørpolitikk. Her overrekker fylkessekretær Arne Otto Iversen i Vest-Agder (i midten) protesten sammen med informasjonssjef Kåre Olerud (til høyre) til den britiske miljøvernministeren, John Gummer, utenfor den britiske ambassaden i Oslo.

2000, er umulig å oppfylle med den nåværende energi- og samferdselspolitikken.

I de pågående forhandlingene om oppfølging av klimakonvensjonen fremmer Norge en rekke forslag som skal hindre at avtalen legger begrensninger på Norges oljeeksport, forslag som samtidig skal redde Norges ansikt som miljønasjon. Naturvernforbundet deltok i 1994 aktivt i den offentlige debatten om klimapolitikken. Vi samarbeider med an-

6. Miljøøkonomi

Bærekraftig Økonomi

Våren 1993 startet Naturvernforbundet og forskningsprosjektet Alternativ Framtid «Prosjekt Bærekraftig Økonomi». Målet med prosjektet er å gi norsk økonomi en ny retning, og lage et miljøriktig alternativ til regjeringens langtidsbudsjett.

Prosjektet ønsker å konkretisere begrepet «bærekraftig utviklingsbaner». Det vil si en økonomisk utvikling som underordnes de økologiske rammevilkår vårt eget land, jorda, verdenshavene og atomsfæren setter for typer og omfang av ulike produksjonsprosesser for forbruksmønstre.

Prosjektet legger til grunn økologiske premisser levert av blant

annet Naturvernforbundet. Sluttrapporten skal foreligge i juli 1995.

I 1994 har Prosjekt Bærekraftig Økonomi blitt presentert for en lang rekke beslutningstakere og ulike organisasjoner, deriblant departement, politiske partier, studenter, journalister og den amerikanske ambassaden. I utlandet har prosjektet blant annet blitt presentert for kinesiske myndigheter, amerikanske og britiske forskningsmiljøer, Verdensbanken og organisasjoner innen FN-systemet.

Prosjektgruppen - bestående av en prosjektleder, samt en prosjektkoordinator fra både Naturvernforbundet

og Alternativ Framtid - har deltatt på seminarer og konferanser for å fortelle om prosjektet, og samtidig oppdatere seg på området bærekraftig økonomi/bærekraftig utvikling

Alternativ til BNP

Prosjekt Bærekraftig Økonomi har siden starten i 1993 gjennomført delutredninger på fem områder:

1. Alternativ til bruttonasjonalprodukt (BNP) som mål for samfunnets utvikling.
2. Verdi- og prissetting av miljøet.
3. Bærekraftig investeringspolitikk.
4. Frihandel, fri faktorflyt og bærekraftig utvikling.
5. Miljøsetting som tiltak i en bærekraftig

sysselsettingspolitikk.

I løpet av 1994 har det blitt jobbet med disse delprosjektene, som foretas

av forskere fra en lang rekke ulike institutt og høyskoler. Siden prosjektstart har det blitt gitt ut en lang rekke hefter og rapporter som beskriver ulike sider ved prosjektet.

Prosjekt Bærekraftig Økonomi mottar midler fra Norges Forskningsråd, Miljøvern- og Finansdepartementet og Programstyret for forskningsmidler over jordbruksavtalen, i tillegg til at Naturvernforbundet og Alternativ Framtid legger ned en del midler og ressurser. Prosjektet har kontor hos Prosjekt Alternativ Framtid i Oslo.

7. Forbruk

Forbruk og produksjon er de to hovedkildene til all menneskeskapt belastning på jorda. Dette er utgangspunktet for Naturvernforbundets satsing på det vi kaller «dagliglivets miljøvern». Vi bruker dette begrepet fordi vi ønsker å sette menneskets behov over industriens og økonomiens. Likevel er det tunge endringer som skal til for at vårt samfunn ikke belaster naturen mer enn den tåler.

Bærekraftig forbruk

Det er store strukturelle endringer som må til for å endre samfunnets forbruk. Det hjelper lite at folk ønsker å leve nøkternt hvis den økonomiske politikken er lagt opp slik at vi tvinges til å gjøre lite «bærekraftige valg». Eller at det tillates å bruke miljøskadelige kjemikalier i produkter, samtidig som vi ikke får vite om disse, slik at vi kan gjøre andre valg. Eller at offentlig transport legges ned slik at vi må bruke bil for å handle, komme på posthuset og på jobben.

For å få til slike endringer må det forskes på alternativer, og utredes konsekvenser ved endringer. Naturvernforbundet var med å starte Prosjekt Bærekraftig Økonomi (se under punkt 6. Miljøøkonomi). Endringer som skisseres i dette prosjektet er en forutsetning for å få til et «bærekraftig forbruk».

Sammen med miljøorganisasjoner i andre land i Europa, Afrika og Østen, utreder Naturvernforbundet hvor store andeler av jordas ressurser som hver av oss kan bruke dersom befolkningen i u-land skal ha samme levestandard som oss i i-land. Begrepet som det jobbes med å utrede kalles «Økologiske andeler». Sammen med organisasjonene Alternativ Framtid og Forum utarbeider Naturvernforbundet dette for Norge. Resultatet - det vil si hvor mye energi, tømmer, bomull, aluminium osv. nordmenn kan bruke - presenteres i 1995.

Hva kan myndighetene forvente at markedets aktører kan rydde opp i

selv, hvilken forskjell er det på EUs og norsk lovverk, og hva gjør handelsavtalene med politikernes mulighet til å bestemme en god miljøpolitikk? Disse spørsmålene tas opp i rapport «Miljøvern i markedet» som Naturvernforbundet utga i 1994.

Miljøvern i markedet

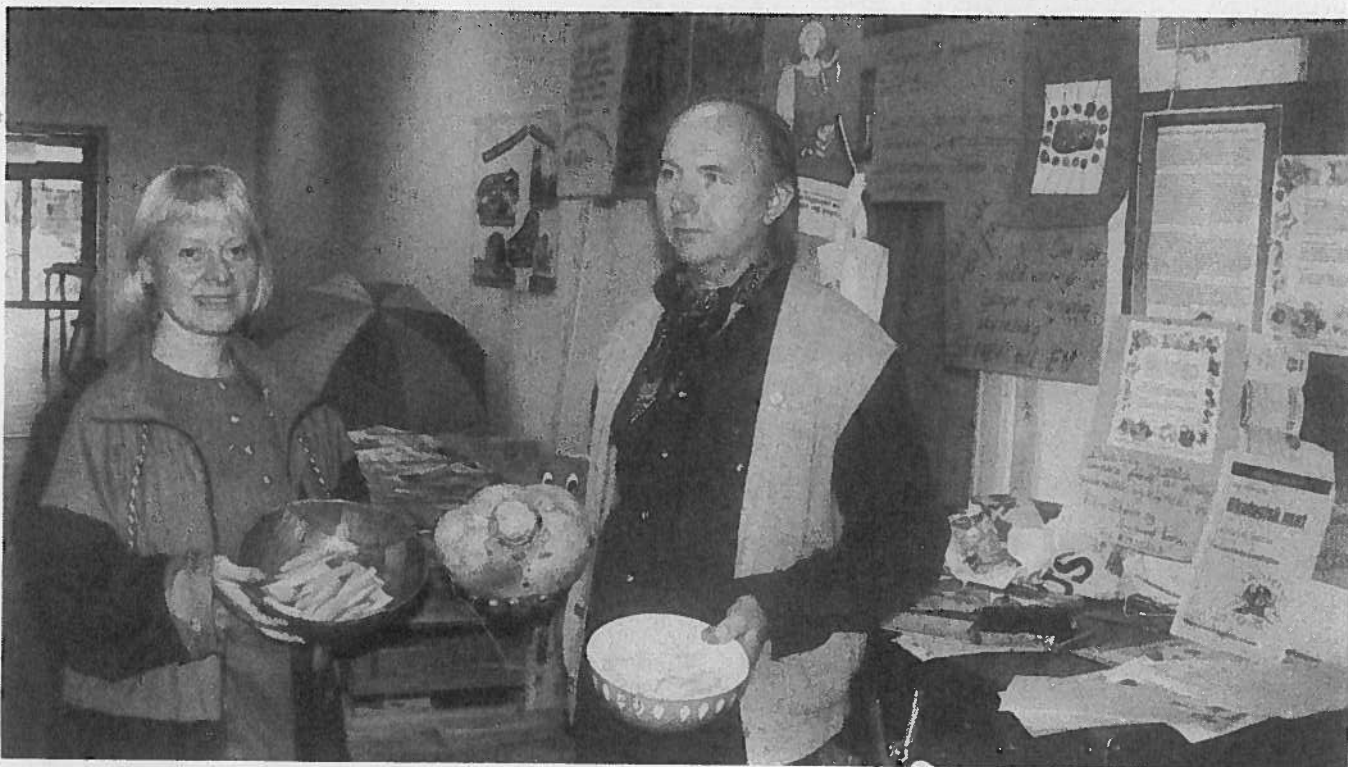
Det er mye miljøvern som kan oppnåes i markedet. Naturvernforbundets Grønt kontor-veiledning og produktliste har fått til både en pro-

tett inn mot ulike bransjer for å oppnå maksimalt miljøvern på frivillig basis, med bedret konkurransevne som «gulerot».

Naturvernforbundet trakk seg i 1994 fra Stiftelsen Miljømerking (Svanen), etter at stiftelsen hadde godtatt miljøkriterier som åpnet for miljømerking av engangsbleier og PVC-gulvbelegg. Denne saken føyde seg inn i en rekke av miljøkriterier som Naturvernforbundet ikke kunne stå for (blant

Emballasjeavgift

Avfallspolitikken, og dermed emballasjepolitikken, har i 90-årene blitt mer og mer preget av at forbrenning og materialgjenvinning vurderes som jevngodt med ombruk og redusert forbruk. Det ligger antakelig solid lobbying fra næringslivet og tilpassning til EUs politikk bak denne kursendringen. Naturvernforbundet jobber hardt for å få inn den prinsipielle rangeringen som er fastsatt i NOU 28:1990, som vi selv var med å ut-

De økologisk dyrket guleroottene og kålrabien til Elin Stølen og Sigmund Larsen fra Naturvernforbundet i Eid gikk ned på høykant under Grønn handling-aksjonen de hadde i et kjøpesenter. Foto: Helga Didrikke Naustdal, Fjordabladet.

duktutvikling hos produsenter, og en endret holdning i mange kontorbedrifter. I 1994 laget vi «Grønn Butikk» med kjøpeguide. Dette er en måte å kombinere produktvalg med andre miljømål innen avfallsbehandling og redusert forbruk. Naturvernforbundets miljømerke «Bra Miljøvalg» har blitt midlertidig stoppet. Handelen i Norge var ikke rede til å gjennomføre det Naturvernforbundets søsterorganisasjoner i blant annet Sverige og Danmark har innført.

Naturvernforbundet deltar i styret i det statlige programmet Grønt Arbeidsliv/Grip. Programmet jobber

annet miljømerke for klorbleket papir og på maskinoppvaskmiddel framfor håndoppvaskmiddel). Vi deltar gjerne i utarbeiding av en miljøstrategi, men det er en forutsetning for vår gjeninntreden i miljømerkearbeidet at Naturvernforbundets synspunkter blir hørt. I dager Svanen alt for produsentorientert.

Naturvernforbundet har med støtte fra Finsefondet utarbeidet en produktdatabase som ble operativ i 1994. Men den trenger noen justeringer, og mye oppfølging, for å kunne fungere videre som basis for miljøtelefon, veiledning til forbrukere og bedrifter m.m.

rede: redusere, ombruke, materialgjenvinne, energigjenvinne, forsvarlig deponi.

Stortinget har imidlertid skjønt dette. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom fikk i 1994 Stortinget til å vedta en grunnavgift på engangsdrikkevareemballasje. Denne grunnavgiften, sammen med et avgiftssystem der avgiften reduseres i henhold til returandel, er et meget bra regelverk for å fremme ombruk, materialstandardisering og materialgjenvinning innen emballasjebruk. Det har alt ført til ombruk for saftflasker og færre emballasjematerialer i bruk. Naturvernforbundet vil jobbe videre

for at avgiften opprettholdes. Vi har også jobbet aktivt med EUs emballasjedirektiv, både direkte og gjennom Efta/EØS, uten å få inn denne prioriteringen.

Grønn handling

Også i 1994 ble det gjennomført en Grønn handling-kampanje. Temaet var «Kjøp naturlig mat». Kampanjeuken var i motsetning til tidligere år, lagt til høsten. I tilknytning til kampanjen ble det avholdt et seminar over to dager. Første dag av seminaret hadde tittelen «Miljøvern i markedet - sett fra politikerens, kjøpmannens og naturvernerens perspektiv». Seminaret rettet seg mot ledere og ansatte i dagligvarebransjen, forvaltningen, politikere og andre som vil forbedre seg på framtidens miljøholdninger og -krav til markedet.

Seminarets andre dag var for Naturvernforbundet og deltakerne i Grønn handling-kampanjen. Også i år ble kampanjen knyttet opp mot butikk-sjekken. Men mat-temaet gjorde det vanskelig å koble de to områdene, så det ble ikke lagt opp til noen riksdekkende kåring blant de deltakende butikkene.

Østrogeneffekter av miljøgifter

Miljøgifter skader både økosystemer og individer. De forskjellige miljøgiftene virker ulikt på miljø og arter. For å samle eksisterende viten, skaffe bedre kunnskaper og gjøre disse tilgjengelige startet Naturvernforbundet i midten av oktober 1994 prosjektet «Østrogeneffekter av miljøgifter». Det første som ble gjort var å søke om midler til en litteraturstudie av temaet. Det ble skrevet en rapport med tittelen «Kunstige østrogen - en trussel for det biologiske mangfold». Rapporten ble levert til Miljøverndepartementet og Sosial- og helsedepartementet 5. desember.

Vi håper at Naturvernforbundet gjennom dette prosjektet kan være i forkant av utviklingen på et problemområde som vi i dag bare såvidt ser omrisset av.

8. Internasjonalt

EU-arbeidet

Naturvernforbundet sa et miljøbetinget nei til norsk EU-medlemskap. Gjennom Naturvernforbundets deltakelse i EU-debatten i hele 1994 ble miljøperspektivet bragt inn som et viktig tema før folkeavstemningen. Vedtak fra tidligere landsmøter lå til grunn for standpunktet og aktiviteten Naturvernforbundet hadde i EU-debatten.

Det har lenge vært viktig å holde seg oppdatert og ligge i forkant av utviklingen på miljøområdet i EU. Naturvernforbundet hadde i 1994 et samarbeid med andre demokratiske miljøvernorganisasjoner i Sverige, Finland og Østerrike for å utveksle synspunkter og informasjon. Mye av det konkrete utrednings- og oppdateringsarbeidet foregikk gjennom Mikkel - Miljøbevegelsens informasjons- og koordineringskontor for EU og lignende - som vi drev i samarbeid med Natur og Ungdom.

Gjennom Naturvernforbundets utgivelse av hefter, debattinnlegg, foredrag osv. engasjerte mange medlemmer og tillitsvalgte seg i denne viktige debatten. Selv om Naturvernforbundet deltok på samordningsmøter med partier og organisasjoner på nei-siden, understreket vi hele tiden den uavhengige rollen Naturvernforbundet ønsket å ha i EU-debatten.

Barentshavkontoret brukte mye tid på EU-saken i 1994. De forberedte den sentrale ledelsens utspill og skrev forslag til artikler. Naturvernforbundet fulgte en argumentasjonslinje som pekte på motsetningene mellom vekst og miljø. Vi var dessuten initiativtaker til en annonse om EU og atomspørsmålet, og deltok i utarbeidelsen av Natur og Ungdoms informasjonshefte «Feil lukt og feil farge».

Etter at folket sa nei til norsk EU-medlemskap i folkeavstemningen 28. november, brukte Naturvernforbundet resten av året på å forberede

hvordan vi i tiden framover skal arbeide med EU- og EØS-spørsmål.

Air Pollution Project Europe

Naturvernforbundets miljøprosjekt Air Pollution project Europe for skoler i Norden og Øst-Europa, er godt likt av både elever og lærere. For skoleåret 1994/95 var det påmeldt 655 skoleklasser i Norge, og 4.000 totalt i de 12 deltakerlandene.

«Sur nedbør-prosjektet», der elevene bruker pH-papir for å måle nedbørens surhetsgrad, er en viktig del av prosjektet, og også dette skoleåret kunne skoleklassene få en søskenklasse i et annet land. 1.400 skoler benyttet seg av dette tilbudet og det var lagt ned mye arbeid i svært mange av de brevene som krysset landegrensene. Avisartikler, tilsendte foto og tegninger viser noe av aktiviteten. Resultatene vil bli sammenlignet med resultater fra tidligere år.

Et prosjekt om lav er utviklet i samarbeid med Svenska Naturskyddsföreningen. Elevene får i prosjektheftet noen faktaopplysninger om denne lille, rare skapningen som vi kaller «naturens svovelvakt». Der skal de undersøke om de finner lav på trær i både by- og skogsområder. Antallet blir registrert på et skjema og sendt til Naturvernforbundet. Elever i 12 land har undersøkt mer enn 20.000 trær. Rapporten fra «lavprosjektet» som dokumenterer den enorme aktiviteten, sendes skolene våren 1995.

Air Pollution Project Europe tilhører Naturvernforbundet, men de miljøorganisasjonene vi samarbeider med er ansvarlige for den praktiske gjennomføringen i sitt land. Følgende 12 land deltar i år: Ungarn, Polen, Tsjekkia, Slovakia, Estland, Latvia, Litauen, Russland, Danmark, Finland, Sverige og Norge.

Skoleprosjektet for 1993/94 ble avsluttet høsten 1994 med at vi sendte skolene en rapport med resultater fra «bakkenært ozon-prosjektet».

Kola-prosjektet

Naturvernforbundets Kola-prosjekt støtter, i samarbeid med Natur og Ungdom, oppbygging av en frivillig miljøbevegelse på Kola. Finansiering fra norske myndigheter har sikret grunnfinansiering for Gaia-kontoret i Murmansk. Gaia er et samlingssted og kompetansesenter for miljøgrupper og interesserte enkeltperso-

blant annet kan inngå samarbeid med andre land og organisasjoner om flere mindre prosjekter. Flere års internasjonalt samarbeid har vært lærerikt for begge parter og gir nå resultater. Ikke minst har vi fra vestlig side etterhvert lært at arbeidet i Russland ikke er det samme som hjemme.

Den økonomiske og sosiale krisen i

med støtte fra Norad. Det toårige prosjektet i dette store, lite befolkede landet som strekker seg langs sørvest-kysten av Afrika, skal støtte en folkelig miljøvernbevegelse som ligner på den vi har i Norge.

Selv om Namibia er et av de tørreste landene i Afrika, så har det likheter og felles interesser med Norge. Konklusjonen på forprosjektet er at utbygging av elven Cunene på grensen til Angola i nord er lønnsom. Som i Norge, har Namibias havområder blitt overbeskattet, ofte av utlendinger. I likhet med Norges store reinflokker som beiter på den sårbare vidda, har Namibia store kvegflokker som overbeiter sårbart landskap. Namibia har et potensial for å etablere oljeindustri basert på lovende geologiske formasjoner langs kysten.

Namibia er opptatt av å ta vare på miljøet, selv om bekymringen hos mange av innbyggerne for å skaffe seg mat og husvære er større enn bekymringen for miljøet. En «Grønn plan» for framtiden er utarbeidet, men lovgivningen er tilfeldig. Naturvernforbundet kan hjelpe til å høyne kunnskapen om og forståelsen for miljø i den voksne delen av befolkningen. Naturvernforbundet ønsker blant annet å legge til rette for en miljøutdannelse blant voksne på landsbygda.

Friends of the Earth International

Friends of the Earth International (FoEI) er en av de største føderasjonene opprettet for å ta vare på, gjen-skape og stimulere til rasjonell bruk av miljøet. FoEI ble opprettet i 1971 og har nå 52 uavhengige medlemsorganisasjoner over hele verden. Naturvernforbundet ble fullt medlem i 1993 og er den norske representanten sammen med Natur og Ungdom.

Medlemsorganisasjonene fører internasjonale, nasjonale og lokale kampanjer på viktige miljøspørsmål. FoEI har et regionalt kontor for europeisk koordinering (Ceat) i Brussel i Belgia. Naturvernforbundet er med på deres kampanjer om klimaendringer, ozon og havmiljø.

Elever i femte klasse ved Tårnåsen skole i Oslo studerer lav på et bjerketre. Elevene deltar i Naturvernforbundets skoleprosjekt Air Pollution Project Europe. Foto: Magnhild Bugge, Vårt Blad.

ner i Kola og Arkhangelsk fylker. I tillegg til organisasjonsoppbygging har Gaia-kontoret i økende grad kunnet involvere seg i aktuelle miljøsa-ker.

Stabile, dyktige medarbeidere og nye kontorlokaler sentralt i Murmansk gjør at Gaia-kontoret nå er styrket betraktelig og vil, om en på eksistensminimum, kunne klare seg uten støtte utenfra. Vår grunnfinansiering gir store ringvirkninger, som gjør at Gaia

Russland gjør at natur- og miljøvernarbeidet kommer langt ned på prioriteringslisten både hos myndigheter og enkeltpersoner. Vi har i vårt arbeid valgt å legge vekt på miljøundervisning, støtte til lokale miljøgrupper og initiativ for å bedre forvaltningspraksis hos lokale myndigheter.

Namibia-prosjektet

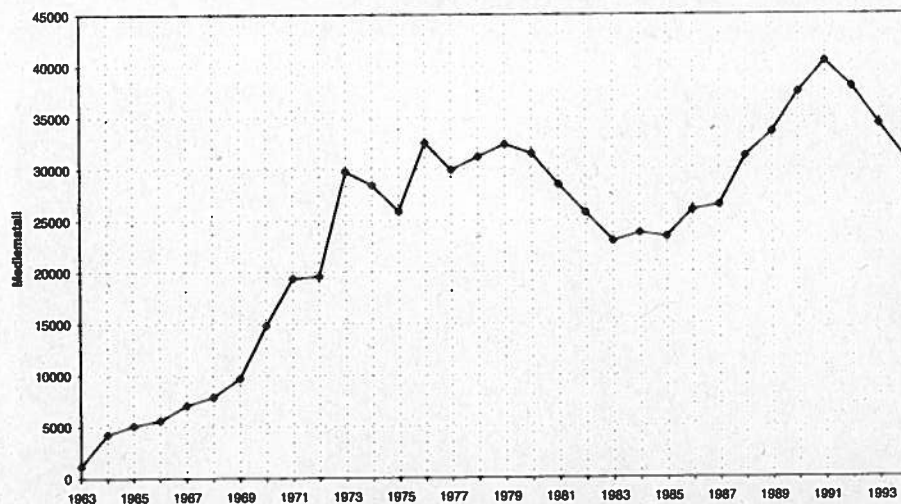
I januar 1994 startet Naturvernforbundet et miljøprosjekt i Namibia

Medlemsutviklingen

Naturvernforbundets medlemstall var i 1994 på samme nivå som i 1987. Ved årets slutt hadde Naturvernforbundet 30.799 medlemmer. Det siste året har vi hatt en nedgang på 10 prosent. Vi fikk ca. 2.000 nye medlemmer i 1994, men dessverre har antall frafalne vært langt høyere, slik at vi har hatt en netto nedgang på 3.500 medlemmer.

Det eneste fylkeslaget som har hatt stigning i antall medlemmer er Aust-Agder. De hadde en netto økning på åtte medlemmer i 1994. Resten av landet har dessverre hatt nedgang i medlemstallet, først og fremst fordi medlemmene unnlater å fornye medlemskapet ved å betale kontingenten.

Medlemstall pr. 31.12

Medlemsoversikt pr 31.12.94

Fylkeslag	Hoved	Pensj.	Fam.	Bedr.	Livsv.	31.12.94	31.12.93	Endring
Østfold	1031	165	246	8	11	1461	1633	-10,53
Oslo/Akersh.	6569	1226	873	191	177	9036	10114	-10,66
Hedmark	674	80	161	7	18	940	1067	-11,90
Oppland	1229	217	411	12	10	1879	2119	-11,33
Buskerud	1393	147	301	15	17	1873	2114	-11,40
Vestfold	871	143	237	11	8	1270	1382	-8,10
Telemark	708	87	144	7	11	957	1014	-5,62
Aust-Agder	371	35	65	1	7	479	471	1,70
Vest-Agder	500	67	61	5	7	640	687	-6,84
Rogaland	1372	136	243	34	8	1793	1849	-3,03
Hordaland	2108	273	456	39	18	2894	3535	-18,13
Sogn & Fj.	605	33	145	7	3	793	881	-9,99
Møre & Roms.	1000	74	228	12	8	1322	1510	-12,45
Sør-Tr.lag	1418	225	208	16	14	1881	2104	-10,60
Nord-Tr.lag	536	53	115	7	6	717	765	-6,27
Nordland	817	108	160	15	10	1110	1219	-8,94
Troms	726	56	158	4	12	956	992	-3,63
Finnmark	408	34	106	6	1	555	638	-13,01
Svalbard+utland	200	18	8	2	15	243	201	20,90
Sum	22536	3177	4326	399	361	30799	34295	-10,19
NU						6500	7900	-17,72
Blekkulf						13526	13551	-0,18
TOTALT						50825	55746	-8,83

Informasjonsarbeid

Høyt tempo, stor arbeidsbelastning og omskiftninger i staben har preget virksomheten i Naturvernforbundets informasjonsavdeling i 1994. Likevel har ansatte både i sekretariatet og fylkeslagene, samt tillitsvalgte på alle nivåer, sørget for en imponerende mengde oppslag i presse, radio og TV.

Medienes respons på våre utspill er god. En del ganger tar også mediene kontakt for oppfølging. Dessuten blir sekretariatet ofte kontaktet i forbindelse med aktuelle miljøsaker. Naturvernforbundets stilling som seriøs leverandør av uavhengige og kritiske analyser og kommentarer er befestet. Den brede aktiviteten i våre lokal- og fylkeslag og utvalg blir også godt dekket i mediene. Totalt ble det i 1994 i gjennomsnitt registrert drøyt 500 avsklipp per måned.

En gjennomgang viser at temaene, såvel i de sentrale som i de lokale utspillene, reflekterer et rikt mangfold. Samtidig kan vi konstatere at utspillene samsvarer godt med organisasjonens prioriterte satsingsområder og føringer fra de styrende organene. Naturarven, samferdsel og forbrukersaker er best representert. Og det var, ikke overraskende, en topp i EU-relaterte utspill i oktober og november.

Pressekonferanser

Under OL i februar avviklet Naturvernforbundet to pressekonferanser på Lillehammer i samarbeid med Prosjekt Miljøvennlig OL.

24. mai arrangerte vi pressekonferanse på Frognersteteren utenfor Oslo sammen med LOOC i forbindelse med at Naturvernforbundet og LOOC ble tildelt FNs miljøpris «Global 500 Award». Prisen ble gitt for miljøarbeidet i forbindelse med OL på Lillehammer.

10. september var pressen invitert til et åpent møte om reiseliv og miljø der landsstyret og en rekke andre tillitsvalgte fra lokal- og fylkeslag møtte representanter for myndighe-

tene og reiselivsnæringen. Det entydige budskapet var at reiselivet, som den største norske vekstnæringen, representerer en stor natur- og miljøvernutfordring. Denne må både

Olav Myrholt (til høyre) fra Naturvernforbundets Prosjekt Miljøvennlig OL og Gerhard Heiberg (til venstre) fra LOOC mottok FNs miljøpris «Global 500 Award» i London med ambassdør Tom Vraalsen som regjeringens observatør.

Foto: Kåre Olerud.

næringen selv og Naturvernforbundet ta på alvor. Arrangementet var et ledd i feiringen av Naturvernforbundets 80-årsjubileum på Lillehammer.

28. september regisserte Naturvernforbundet en presselunsj på restauranten Engebret i Oslo for å markere starten på Grønn handling-kampanjen. Hovedbudskapet var «Spis sunn mat». Dessuten ble en avis om mat og EU lansert. Natur og Ungdom, Husmorforbundet, Kvinnefronten og Norsk Bonde- og Småbrukarlag var medarrangører.

9. november sto vi for presse-seminaret «5 år siden murens fall». Tre framtrepende representanter for østeuropeisk miljøbevegelse var hentet for å bidra sammen med generalsekretær Dag Hareide i Naturvernforbundet. Dr. Josef Vavrousek, tidligere Charta 77-medlem, første miljøvernminister i president Havels regjering og initiativtaker til de alleuropeiske miljøvernministermøtene, representerte Tsjekia sammen med Jakub Patocka, stifteren av tsjekkiske Friends of the Earth, miljønettverksbygger og redaktør for tidsskriftet Poslednij Generacie (Siste generasjon). Fra Ungarn stilte biologen Vera Mora, som er aktiv i flere nettverk og arbeider med problemer knyttet til multinasjonale selskapers virksomhet i Sentral- og Øst-Europa. Budskapet fra seminaret var at det er viktig å bevare den alleuropeiske dimensjon. Ved å stå utenfor EU vil Norge kunne spille en viktig rolle som brobygger i dette arbeidet.

80-årsjubileet

Den interne jubileumsfeiringen var lagt til Lillehammer

10. og 11. september. Informasjonsavdelingen samarbeidet med Naturvernforbundet i Oppland om pressedekning av den åpne delen av programmet som er nevnt over.

2. desember arrangerte vi en på alle måter vellykket og representativ jubileumslunsj i våre egne lokaler. Informasjonsavdelingen ledet planlegging og gjennomføring av dette arrangementet, som var den utadrettede markeringen i jubileumsåret.

Pressemeldinger

Naturvernforbundet sentralt sendte

ut 58 pressemeldinger i løpet av 1994. Noen av disse var lagt opp slik at de lett kunne bearbeides og benyttes med lokal vinkling av lokal- og fylkeslaga. Noen av meldingene ble også lagd i direkte samarbeid med lokal- og/eller fylkeslag. Som tidligere kjørte vi en del godt planlagte utspill, mens andre kom som følge av vår vakt-hundrolle for natur og miljø i form av rask oppfølging av aktuelle miljø-politiske temaer. Leserbreve ble også aktivt brukt. Noen av disse ble spesi- allagd for bruk i lagene eller i samar- beid med enkeltlag. Felles for lesere- brevene var at de fikk god dekning.

Medienettverket

Medienettverket ble ikke pleiet godt

nok i 1994. Dels skyldes dette under- kapasitet i sekretariatet. Dels kom det signaler fra deler av organisasjo- nen om at medienettverket burde få en mer offensiv rolle og formidlingen av sentralproduserte pressemeldin- ger burde tones ned. Dette synet har stor forståelse i informasjonsavde- lingen og blir lagt til grunn for arbei- det med å revitalisere medienettver- ket i 1995.

Publikumsinformasjon

Naturvernforbundet sentralt har i løpet av året i gjennomsnitt tatt imot rundt 350 henvendelser per brev el- ler telefon hver måned. I tillegg kom- mer arbeidsoppgaver som knytter seg til henvendelsene, det vil si infor-

masjonssøking, oppdatering, brev- skrivning, utsending av bestillinger m.m.

Informasjonsavdelingen har i lø- pet av 1994 forsøkt å forenkle og rasjonalisere rutineene for publikums- informasjon ytterligere. Det har vært ført statistikk over hvilke temaer vi får henvendelser om. I to omganger har vi gått gjennom henvendelses- mønsteret og satt opp oversikt over emner og saksområder som vi ikke bør prioritere å besvare, men som kan henvises til instanser utenfor Naturvernforbundet. Kartleggingen legger grunnlaget for blant annet oppdatering av informasjonsmate- riellet og utarbeiding av faktaark.

Informasjonsmateriell

Naturvernforbundet sentralt produserte følgende informasjonsmateriell i 1994:

Hefter:

- Sur nedbør - norsk natur i oppløsning
- Grønn Butikk
- Den Europeiske Union og Livsmiljøet
- Stammen i steinrøysa
- På barstrødde stier
- Det gode liv i elvelandet
- Mellom land og hav
- Det mangfoldige fjellet
- Natur i menneskets fote- far

Rapporter:

- Fra foregang til gåsegang
- Miljøvern i markedet (norsk og engelsk ut- gave)
- EU og tilsetningsstoffer (samarbeid med NU)
- EU og genteknologi (samarbeid med NU)
- EU og plantevernmidler (samarbeid med NU)

Faktaark:

- Industri og miljø- rapportering
- Bakkenært ozon
- Miljøetsatsing ga 300 nye jobber
- EU og miljø
- Der Norwegische Natur- schutzverband
- Prosjekt hormoneffekter av miljøgifter
- Grønn Handling og økologisk landbruk

Grønn handling- materiell:

- Bra Miljøvalg
- Butikksjekkeskjema med veiledning
- Butikksertifikat
- Kjøp naturlig mat (pla- kat)
- Vervefolder

Annet materiell:

- Vel bekomme - en avis om mat og miljø i Europa (samarbeid med NU)
- Materiell til skoleprosjektet Air Pollution Project Europe
- Nasjonal handlingsplan for bevaring av biologisk mangfold (høringsuttalelse og kortversjon)

Nye opplag av:

- Rapport nr. 6/92 «EFs energipolitikk»
- Lærerveiledning til «Rett i bøtta»
- Blekkulfs miljøhefte om søppel
- Åtte veivalg
- Arbeidsprogram for 1994/95
- Rapportomslag
- Faktaark

«Bestselgeren» målt i kroner ble heftet «Den Europeiske Union og Livsmiljøet», skrevet av Dag Hareide. Målt i antall ble «Bra Miljøvalg» den klare vinneren også i 1994. Alle Blekkulf-heftene solgte dessuten meget bra. Andre hefter beregnet på undervisning som har solgt bra, er særlig

«Grønn skole» og «Det sure regnet». «Grønn Butikk» og «Stammen i steinrøysa» er også med blant de mest solgte heftene.

Blant rapportene har «Fra foregang til gåsegang», «Miljøvern i markedet» og «EFs energipolitikk» gått med et bra overskudd. Grønn Handlingsmateriellet har hatt et samlet bra overskudd, men har ikke solgt så bra som i 1993. Med eksterne midler og salg av nye og gamle hefter ligger inntektene på fjorårets nivå, men gir et underskudd i forhold til revidert budsjett.

Natur & Miljø Magasin

Natur & Miljø Magasin kom ut med seks nummer i 1994. Blant hovedopplagene var telekommunikasjon som miljøstrategi, naturvern i lovsform, EU, naturinngrep på Jæren, forsøkene med pyrineerhunder, og situasjonen for villreinen. Godkjent gjennomsnittlig opplag første halvår 1994 var 33.000. Redaksjonen produserte også et bilag om sur nedbør,

som også ble publisert i tre andre medlemsblader (WWF, Jakt & Fiske og Fjell og Vidde).

Natur & Miljø Bulletin

Natur & Miljø Bulletin kom ut med 23 utgaver i 1994. Bulletinen har de siste årene befestet seg som den ledende norske nyhetsavisen på miljø-saker. Gjennomsnittlig opplag var 6.300 første halvår 1994. Gjennomsnittlig sideantall økte med over fire sider per nummer, fra ni i 1993 til over 13 i 1994. Bulletinen dekker hele spekteret av miljø-saker, men hovedvekten lå på luftforurensning, klassisk naturvern og samferdsel. Målgruppen er byråkrater, politikere, næringsliv, forskere og miljøorganisasjoner. En rekke nyhetssaker i Bulletinen førte til store presseoppslag i aviser, radio og fjernsyn.

Redaksjonen for bladene ble i løpet av 1994 redusert fra fire til tre heltidsansatte.

Naturvernforbundets Markedskontakt

Naturvernforbundets Markedskontakt (NMK) er et aksjeselskap som er heleid av Naturvernforbundet, og som selger annonser i Naturvernforbundets blader. NMK lykkes i 1994 godt med annonsesalg for N&M Bulletin og Flaskeposten (Blekkulf), men ikke så godt med N&M Magasin. Totalt solgte NMK for ca. 9,5 millioner kroner. Det er 50 prosents økning fra 1993. Ordreserven inn i 1995 var på rundt 2,7 millioner, mot knappe 2 millioner kroner året før.

Antall ansatte har i 1994 variert mellom 11 og 16. Gjennomsnittlig ansettelsestid ved starten av året var vel seks måneder, mot vel 12 måneder ved utgangen av året. De tre-fire første månedene besto salget av annonsesalg, pluss salg av Yggdrasil, som ble startet høsten 1993. Driften fram til oktober besto av annonsesalg og kalendersalg, mens Blekkulfs idébank og prøvesalg av Regnskogsfondet kom som et tillegg resten av året. Kalendersalget økte med 60 prosent sammenlignet med 1993.

Yggdrasil

Prosjekt Yggdrasil var på slutten av 1993 en nyskaping som blant annet skulle være et forum for menings- og idéutveksling mellom næringslivet og Naturvernforbundet. NMK skulle selge inn «medlemskapet» til næringslivet. Utover i 1994 ble det klart at det var vesentlig tyngre å selge det

inn enn forventet.

En årsak var at næringslivet var usikre på hva de ville få igjen og mange valgte å bli sittende på gjerdet. Naturvernforbundet har ikke tapt penger på prosjektet, men har heller ikke tjent på det. NMK derimot tapte såvidt mye at styret besluttet å legge ned arbeidet med Yggdrasil våren 94.

Etter den tid har Naturvernforbundets fagavdeling overtatt prosjektet. En valgte å legge seg på en «vedlikeholdslinje» av de som allerede hadde sagt ja til å være med. Ca. 250 næringsbedrifter var deltakere i Yggdrasil i 1994. De fleste bransjer og fylker var representert, noe som i seg selv er et problem for de ansvarlige med tanke på møtesteder og programinnhold. 1995 vil være avgjørende for om Yggdrasil vil gå videre eller være en epoke i Naturvernforbundets historie.

Lokal- og fylkeslagsaktivitet

Mange av Naturvernforbundets 151 lokallag og 18 fylkeslag har hatt stor aktivitet i 1994. I denne oversikten har vi tatt utgangspunkt i avisoppslagene lagene har fått. Alt det grundige arbeidet lagene gjør kommer ikke fram i media, men vi har bestrebet oss på å ta med et tverrsnitt av det som har hendt.

ØSTFOLD

Oljeleting i Skagerrak, hemmelighold av Svinesundbro-opplysninger, E6, E18, innsamling av spesialavfall, EU, utslippstillatelser ved bedriften Frevar, fangst av vågeval, miljøovervåking via Ensis-systemet.

Nordre Østfold

Vern av Skiptvet-natur.

Sarpsborg

Utbygging av Vikinglandsby, etablering av spesialavfallsanlegg, gang- og sykkelveier, kritikk av nye veiutbygginger, EU, skytebane i rekreasjonsområde.

Fredrikstad

Søkelys på utslippstillatelser, vern av Moum i Borge, bevaring av hus, forsøpling av Skjærvika, kritikk av nye veiutbygginger.

Halden

Naturvandring i Tistedalen, søkelys på utslippstillatelser.

OSLO OG AKERSHUS

Gardermoen-prosjektet, revisjon av skogloven, utvidelse av Østmarka naturreservat, bevaring av Gaustad gård, Siste Sjanse, kritikk av Stiftelsen Miljømerking, vern av Skotjernfjell, skepsis til planlagte skogsbilveier, vern av Ramstadslottet, vern av Oslomarka, EU.

Bærum

Etterbruken av Fornebu, utdeling av miljøvernpris, utvidelse av steinbrudd.

Asker

Naturvandring i Åstadmarka.

Ski

Jobbet mot nye kjøpesentra, kritikk av veiutbygginger, redusert forbruk, E6, EU, grønt arbeidsliv, innsamling av spesialavfall.

Fet

Deltakelse i Naturinformasjonssenter.

Nannestad og Gjerdrum

Redusert forbruk, kritikk av veiutbygginger.

Oppegård

Overholdelse av Markagrensener, kritikk av kjøpesentra, mot utbygging av golfbane.

Nesodden

Inngrep i Nesoddmarka.

Skedsmo

Håndbok for naturopplevelser, kritikk av veiutbygginger, vern av ravinelandskap, natursti, vern av Leira-vassdraget.

Ås

Jobbet mot nye kjøpesentra, gang- og sykkelveier, kritikk av veiutbygginger, inngrep i Smihagan naturreservat, misfornøyd med Akershus Vegkontor.

Ullensaker

Skytefelt på Hauer seter og

Hovifjellet, konsekvenser av Gardermoen-utbyggingen, miljøvern i kommunen.

HEDMARK

Kritikk av veiutbygginger, miljøvern i kommunene, oljeutvinning, skepsis mot DDT-fylling, sauehold og rovdyr, miljøovertramp i landbruket, naturområdet Håjen, EU.

Trysil

Vern av Skjeftflenhåen, utvidelse av skytefelt.

Tynset

Næringslivet og drikkevannskilder, EU.

Elverum

Utvidelse av skytefelt.

Stor-Elvdal

Motorisert ferdsel.

Rena

Utvidelse av skytefelt.

Kongsvinger

EU.

OPPLAND

Miljøplan for Mjøsstrendene, skepsis til skiheisplaner Skei-Kvitfjell, Prosjekt Miljøvennlig OL, redusert forbruk, samarbeid med naturvernere i Slovakia, EU, kamp for vassdragsvern.

Land

Fugletur i Dokkadeltaet, tur til Skjellingshovde.

Jevnaker

Miljøvern i kommunen.

Gjøvik

Reguleringsplan for veien Redalen og Smedsmoen, bruk av KFK-gasser i renseriene, kjøleanlegget i Fjellhallen.

Sel

Utbygging av Ottavassdraget, kurs om biologisk mangfold, samarbeid med andre foreninger og kommunen.

Vågå

Utbygging av Ottavassdraget.

Fron & Ringeby

Ryddeaksjon langs Lågen, geologitur i Gudbrandsdalen, reduksjon av bråtebrenning.

Lunner

Aktivitetssenter ved Nysetra.

Gran

Omorganisering av kommunen, miljøgudstjeneste, Gardermoen-vei.

Lillehammer

Hus på friarealet Åveitsvea, grønt reiseliv, skepsis til nytt hyttefelt.

Vang

Vårn i hagen.

BUSKERUD

Skjøtsel av kulturlandskap, miljøvern i kommunene, kartlegging av biologisk mangfold, skepsis til Trolland, vern av Holtefjell, undersøking av bedrifters holdning til miljøspørsmål.

Modum

Tur til Finnemarka og Holtefjell, bærekraftig skogbruk, EU.

Lier

«Natur i Lier»-hefte, registrering av biologisk mangfold.

Hurum

Vern av Vestre Askedal og Skavmyrfjellet, opprusting av Dalebuhytta.

Ål, Gol, Nes, Flå, Hol
NSB-forbedringer

Hemsedal

NSB-arbeid, alpinutbygging eller naturvern.

Ringerike

Bærekraftig skogbruk, vern av Spålen-Katnosa, gang- og sykkelplan.

Drammen

Veipakke, barne- og miljøfestival, miljøvernpris.

Øvre Eiker

Nattevandring på Holtefjell, utbygging av Prestgårdskogen.

VESTFOLD

Leteboring i Skagerrak, bærekraftig skogbruk, kamp mot bygging på Dirhue, avfallsbehandling, veibygging i Eidsfoss, E18.

Borre

Rasering av turområdet Adalstjern, E18, miljømarsj, kritikk av kommunalsaksbehandling, sykkelsti-nettet, utbygging av dobbeltsporet Vestfoldbane.

Larvik

Reguleringsplan for Tvedalen, tøybleier, hjemme-kompostering.

Tønsberg

Fokus på forbrukspro-

blematikken, utbygging i strandsone, kompostering, Langøya, bråtebrenning, kamp mot bygging på Dirhue, Grønn handling.

Sandefjord

Miljøvern i kommunen, avfallsbehandling, EU, utslippstillatelser, miljøgifter i bygningsmaterialer, tilbygg til fritidsbolig, vern av Goksjø og våtmarksområder.

TELEMARK

Innsamling av spesialav-

Seljord og Kvitseid

Gaupå i Vest-Telemark, bru over Fjågesund, utbygging av golfbane i Vrådal.

Bø

EU, utdeling av miljøvernpris.

Notodden, Hjartdal og Sauherad

Fokus på forbruk, miljøvern i kommunene.

AUST-AGDER

Våtmarksområdet Holvika, forbrenningsanlegg

Holvika småbåthavn, vardebrenning.

Lillesand

Sur nedbør, fuglelivet på Lista, tur til Åbålvika, EU, vern av Nedre Tingsaker, vardebrenning.

VEST-AGDER

Sur nedbør, oljeleting i Skagerrak, opprusting av høyspentnettet.

Søgne

Fangst av hval.

Lista, Farsund og Lyngdalen

Utslipp ved Bredero, forurensning fra Elkem, farlige stoffer fra Fibo-fabrikken.

Kristiansand

Miljøbyen Kristiansand, etablering av steinbrudd ved Ålefjær og Kjevik, ros til kommunens avfallsbehandling.

Flekkefjord

Kommunens avfallsbehandling, EU, sur nedbør.

ROGALAND

Tunnel-konflikt på Kleppe, gasskraftverk, EU, heis til Prekestolen, opphogging av plattformer på Skaraberget, transportplanen for Nord-Rogaland, engangsbleier, biologisk dyrket mat, transportplan for Nord-Jæren, pukkverk, kystnær oljeleting, miljøbehandling av pelsfarmplaner.

Sauda

Vern av urørte områder i Sauda-fjella.

Stavanger

Sykkeltur Stavanger-Sandnes i «grønn korridor».

Jæren

Tunnelalternativ gjennom Kleppevarden.

Daglig leder Gjermund Andersen i Naturvernforbundet i Oslo og Akershus ledet spraymalingsaksjonen av tømmeret fra det verneverdige urskog-området i Skotjernfjell i Oppland i april.

Foto: Morten Uglum, Aftenposten.

fall, gjenbruk og gjenvinning, forbrenningsanlegg, vei gjennom Tovdalsvassdraget, EU, bobilturisme, rovdyr, leteboring i Skagerrak, utbygging av golfbane i Vrådal, bybane i Grenland, regulering av Møsvatn.

for spesialavfall i Åmli, vei mellom Bygland og Fyresdal, leteboring i Skagerak, fiskeoppdrett i Tromøysund og Oksefjorden.

Grimstad

Sur nedbør, bærekraftig skogbruk, utvidelse av

Strand

Kommuneplanen og miljøaspektet, motorsport i Nordmarka, Høgsfjord-sambandet, uttaksområde av singel og grus i Nordmarka, avløpsvann fra Prekestolhytta.

HORDALAND

Hardangerbrua og Trekantsambandet, kritikk av fylkesmann Håkon Randal, sentralkompostering i Fana, «grønn matfest», Rv 1 over Ulvenvatnet, kyststamveien, Stordalen-planen, sykkelstier i Bergen, rørgass-reanseanlegg på Mongstad, golfbane i Fana, økologisk hagebruk, vern mot utbygging av Haukåsmarkene.

Etne

Feltvandring i Stordalen.

Ølen

Kompostdugnad.

Bømlo

Protest mot planlagt campingplass, fiskeoppdrett, kloakkutslipp og oljeproduksjon.

Stord

Grønn handling, Trekantsambandet, fiskedød i Hestetjørn, vassbruksplanen for Ådlandsvatnet.

Tysnes

Ønske om økt kommunal innsats for sikring av farlige skoleveier, «grønt næringsliv», kildesortering.

Kvinnherad

Grønn handling, forbrukerseminar, krever strandplan i friområdet i Ølven.

Voss

Vei til Skutlesgardane, strid om stølsveg Rogn-Grun-gane, hyttefelt i Skrehovden, kritikk av «cam-

ping-politikken», søppeltransport Bergen-Voss med jernbane.

Os

Kritikk av reguleringsplanen for Rv 1 over Ulvenvatnet.

Askøy

Herdlaflaket, utdeling av miljøpris.

Lindås

Økte CO₂-utslipp fra Mongstad, utdeling av miljøpris, skepsis til feriententer på Lindås.

SOGN OG FJORDANE

Fossesprenging, alternativ stamveitrasé, kommentarer til fylkesmannens miljørapport, sur nedbør, avfallsbehandling, forvaltning av Laukelandsfossen, EU, nasjonalt veitreff i Lærdal, spesialavfall, fyllplass i Hesjedalen, bosettingspolitikk, miljøkriminalitet.

Eid

Sur nedbør.

Sogndal

Miljøstasjon, veisambandet i Indre Sogn, avfallshåndtering, snøscooterpolitikk.

Førde

Skogbruk, drivhuseffekt, avfallshåndtering, kritikk av Sunnfjord Miljøverk, sopptur.

Lærdal

Stamveien.

Høyanger

Anleggsvei i Høyangerfjellet, kommuneplanen, avfallshåndtering, privatbilisme.

MØRE OG ROMSDAL

Rotenonbehandling av

Batnfjord, vei over Holtaskar, naturarvting, EU, avfallsplanen for Molde kommune, Eiksundsambandet, Storhaugveien skogsbilvei, dyrere bussdiesel, kystnær oljeleting, kystsoneplanen i Volda, vern av Øksendalsøra og Solnørelva, skogsdrift i Moldemarka, melk på plastflasker.

Haram

Vardebrenning, kompostering.

Volda/Ørsta

Eiksundsambandet.

Rauma

Naturvern/landbruk/turisme på kollisjonskurs?, EU, vern av Raumaelven, utbygging i Isterdalen, skytebane i Isfjorden, «grønnere» kommune.

Sykkylven

EU, miljøtips til småbarnsforeldre.

Surnadal

Vei over Holtaskarveien, debatt skogbruk/naturvern, avfallsbehandling i kommunen.

Sunndal

EU, rotenonbehandling av elver, vern av Hårøran.

Ulstein og Hareid

Høstsamling med diskusjon omkring lokale naturvernsaker, Eiksundsambandet, vardebrenning.

Ålesund

Glomsetmarka naturreservat, Estlandsaksjon, familiedag på Svinøya i Ellingsøyfjorden, kritikk av veiutbygging, kommunens nye renovasjonsordning, EU, gjenvinning av batterier.

Molde

Eiksundsambandet.

Vestnes

Skepsis til småbåthavn i Fiksdal, debatt naturvern/skogbruk.

SØR-TRØNDELAG

Alternativ Handel-butikk, kuttet samarbeidet med Trondheim Renholdsverk, komposteringsprosjekt, rotenonbehandling av Batnfjordselva, alternativ avfallsplan i Trondheim, moskus på Dovre, EU, bevaring av Malvikodden, samarbeidsgruppe mot miljøproblemer i Trondheim.

Holtålen

Villmarkskveld i Ålen samfunnshus.

Røros

«Nordisk landskapsmaling», biltrafikken på Røros.

Tydal

EU.

NORD-TRØNDELAG

Varig vern av Rinnleiret naturreservat, deltakelse i bjørnede-batten, kystnær oljeleting, pyrineerhunder som sauevoktere.

Inderøy

Vern av sjøfugl i hekketida, Skjelvågen kaianlegg, høyspent-trasé Hustad-Bernvågen.

Lierne

Skogsveibygging ødelegger urørte naturområder.

Ytre Namdal

Vardebrenning.

Steinkjer

Juleverksted, skjerming av Skjeftejordet mot boligbygging, klage på reguleringsendring for området langs Steinkjerelva.

Stjørdal

Utbygging av Forra bro til motorveistandard, tunnel for frosk og padder under E14 i Bergskleiva, skjerpning av verneskoggrensener og -bestemmelser i kommunen.

Levanger

Naturarv-kalender, naturarvting på Frolfjellet, privatbilens, boligens og van-

Narvik

Snøscooterkjøring, reguleringsplanen for Rombaksbotn, isfiskerløype i Ballangen, vern av Klubbvik/Frostisen-området, kvotefelling av gaupe.

Gildeskål

Skogen i Gildeskål, flersidig jordbruk, hogst og planting.

i friluftsområde, EU, vern av Reisa nasjonalpark, postreklame, skipsforlis, kvotejakt på gaupe, strengere miljøkrav til forsvarret.

Tromsø

Julegavetips for redusert forbruk, miljøhelg på Gåsvær, helikopterflygninger til Jiehkkevarri, bilfri by, sykkelstativ-strid.

Bardu- og Målselvvassdraget.

Lenvik

Innsamlingsaksjon «Berg Finnsnesvannet», fugletur i Silsandmarka, strandsonen på Finnsnes, skipsforlis.

Harstad

Kommunens miljø- og ressursprogram, utvidelse av skytefelt, flerbruksplan for Sørlimark.

Bardu

Kildesortering, vardebrenning, snøscooter-løyper.

FINNMARK

Forsvarets transport av fiskere til Finnmarksvidda, andejakt, mineralleting/ny minerallov, opprydding av havnebassenget i Vadsø, Snøfor og snøscooterpolitikk/-dispensasjoner, manglende oljevernberedskap, urbefolkningsspørsmålet, motorisert barmarksferdelse i utmarksområder.

Alta

Storhallen-prosjektet, sikring av Komsa og Sandfall-området, miljøuke, kåring av Altas naturskatt, scootercross, sjøfugl i garn pga. fiskefisking nær reservat.

Sør-Varanger

Motorisert barmarksferdelse i utmarksområder.

Hammerfest

Rehabilitering av Storvannet, foredrag om fuglelivet i fylket, vardebrenning.

Vadsø

Regulering av barmarkskjøring, fuglemøter/turer, oppussing av Viinika-hytta, kildesortering.

Arne Otto Iversen fra Naturvernforbundet i Vest-Agder (til høyre) og Stig Olsen fra Naturvernforbundet i Aust-Agder (nr. to fra høyre) demonstrerer mot oljeboring i Skagerrak sammen med medlemmer fra Natur og Ungdom i Arendal i mars. Foto: Dagfinn Grønlund, Grimstad Adressetidende.

nets funksjon og rolle i framtidens bymiljø.

NORDLAND

Lofotens fastlandsforbindelse, ulovlig snøscooterkjøring, kraftutbygging i Tysfjord, historie- og miljøverntur i Høybukta, kampanje om spesialavfall fra husholdninger, betongindustri i Meløy, Nord-Norgebanen, oljeleting i kystnære områder, EU, nasjonalpark Møysalen/Indre Øksfjord, søppeldeponei i Haugen på Vestvågøy.

Fauske

Scooterkjøring.

Rana

Utslippstillatelsen til Rana Gruber, tildekking av bildekk-fylling i Aenget, Nord-Norgebanen.

TROMS

Tomgangskjøring, scooterløyper til Trollvatnet og Jægervatnet, naturdelegasjoner ved militærøvelser, mineralleting, Nord-Norgebanen, genmodifisert hybrid-osp, asfaltdumping

Nordreisa

Nord-Norgebanen, kystbefolkningens rett til fiskeressurser, nei til indre riksvei mellom Nordreisa og Kautokeino, naturreservat i Reisadalen.

Balsfjord og Storfjord

Arealplan i Balsfjord, vardebrenning, ulovlig snøscooterkjøring.

Målselv

Planlegging av turområder, vardebrenning, forsvarrets skyte- og øvingsfelt, flerbruksplanen for

Organisasjonen

Aktivitetstilskudd

Aktivitetstilskuddet er en ordning der innkomne midler fra autogiroordningen fordeles til lokal- og fylkeslag etter søknad. Ordningen har eksistert siden 1991. Tilskuddet skal spore til ulik aktivitet i lagene. Det er fordeling to ganger i året, med søknadsfrist 1. mai og 1. november. Sentralstyret foretar fordelingen. Våren 1994 kom det inn søknader på ialt 455.000 kroner. Det ble fordelt 51.000 kroner til 14 lag. Høsten 1994 kom det inn søknader på totalt 88.000 kroner. Det ble fordelt 40.000 kroner på fem lag.

Besøk i laga

Sekretariatet besøkte de fleste årsmøtene til fylkeslagene og noen årsmøter i lokallag. Reisevirksomheten i 1994 var mindre enn tidligere år og mindre enn det som var planlagt. Det hadde to viktige årsaker: Økonomien og arbeidssituasjonen i organisasjonsavdelingen.

Fylkessekretærer

En økonomisk undersøkelse som ble lagt fram på fylkessekretærsamlingen i januar viste at aktiviteten i fylkeslagene har økt etter at de har ansatt fylkessekretærer. Disse laga har også en mer stabil økonomi enn lag uten fylkessekretær. Undersøkelsen, som var utarbeidet av organisasjonsavdelingen og fylkessekretær Jens Hjort i Sør-Trøndelag, viser at Naturvernforbundets strategi med å satse på fylkessekretærer er riktig.

Ved utgangen av 1994 hadde følgende fylkeslag etablert kontor og tilsatt fylkessekretær/kontormedarbeider: Møre og Romsdal, Hordaland, Rogaland, Vest-Agder, Telemark, Vestfold, Buskerud, Oslo og Akershus, Hedmark og Østfold. Følgende fylker har etablert eget kontor,

men er uten ansatte: Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Aust-Agder og Oppland. Fylkeslag som ikke har etablert eget kontor eller har ansatte: Finnmark og Sogn og Fjordane.

Grønt Kort

I mai 1994 inngikk Naturvernforbundet en meget gunstig avtale med NSB, som ga våre medlemmer mulighet til å kjøpe Grønt Kort for bare 60 kroner. Ordinær NSB-pris er 250 kroner. Dette er altså et meget godt medlemstilbud. Grønt Kort gir

Fylkessekretærene gjør en viktig jobb for Naturvernforbundet. Foran fra venstre: Maria Gustafsson, Svenska Naturskyddsföreningen, Cathrine Schei, Østfold, Kari Moan, Finnmark, Ingrid Sørgaarden, Telemark, Anndi Lomeland Jacobsen, Rogaland, Lillian Karlsen, Troms, Unni Eriksen, Vestfold, og Gunnhild Aasmoe, Nordland. Bak fra venstre: Per Øystein Klunderud, Buskerud, Arne Otto Iversen, Vest-Agder, Jens Hjort, Sør-Trøndelag, Jarle Hagen, Hordaland, Siri Waaland, Aust-Agder, Gunnar Svalbjørg, organisasjonssekretær, Jan Vevatne, organisasjonssjef, og Øystein Solevåg, Møre og Romsdal.

50 prosent rabatt på grønne ruter, og er gyldig i ett år fra utstedelsesdato. Kortene bestilles fra NSB via utskriftter fra medlemsregisteret, og sendes direkte ut til medlemmene når disse har betalt medlemsavgift og 60 kroner for kortet.

Det nye medlemstilbudet førte til en lang rekke nye medlemmer i 1994. Blant annet ga annonser i de to NSB-bladene Streiftog og InterCity god respons. Naturvernforbundets avtale med NSB gjelder i første omgang i to år, altså fram til mai 1996, og må deretter reforhandles.

Lagsbrevet

Lagsbrevet er en ordning vi har lånt fra vår søsterorganisasjon i Sverige. Ordningen har som mål å samle utsendelser fra sekretariatet til lokal- og fylkeslag, samt representanter i sentral- og landsstyret. Lagsbrevet inneholder viktig informasjon for hele organisasjonen. Det er lagt opp til én utsending per måned og det ble sendt ut 12 lagsbrev i 1994.

Lokallagspermen

Lokallagspermen, som første gang ble utgitt i 1992, ble revidert i 1994. I tillegg ble det laget et organisasjonskurs for lokal- og fylkeslaga: «Få swing på laget» som inkluderer deltakerhefte, studieplan/kurslederhefte og originaler til flip-over/overheadtransparenter.

Lokal- og fylkeslag

Naturvernforbundet hadde 151 lokallag og 18 fylkeslag (Oslo og Akershus er slått sammen) ved utgangen av 1994. Dessuten finnes det arbeidsgrupper i Nes/Flå og i Nedre Eiker, i tillegg til 15 kontaktpersoner som jobber med å starte lokallag rundt om i

landet. I 1994 ble det dannet nye lokallag i Kongsvinger, Jæren, Suldal, Hammerfest, Frogn, Sør-Aurdal, Vestre Slidre og Karmøy. Et par lag måtte dessverre gi opp sin virksomhet i løpet av året.

Lønnsnivået

Lønnsnivået for Naturvernforbundets ansatte er moderat. Leder og generalsekretær har høyest lønn. De er begge plassert i lønnstrinn 43, som gir en lønn på ca. 260.000 kroner i året.

Natur & Miljø Internt

Det ble utgitt seks nummer av Natur & Miljø Internt, hvor nr. 2/94 var årsmelding for 1993, og nr. 6/94 var et spesialnummer for Naturvernåret 1995.

Natur & Miljø Internt er et meldingsblad for Naturvernforbundets styremedlemmer og tillitsvalgte i lagene og sprer informasjon og debatt om aktiviteten i organisasjonen. Organisasjonssekretæren er redaktør for bladet, som har et opplag på 1.200. Natur & Miljø Internt kan bestilles i abonnement (50 kroner i året) for andre enn Naturvernforbundets tillitsvalgte, som får bladet gratis.

Organisasjonsavdelingen

Organisasjonsavdelingen overtok høsten 1994 ansvaret for medlemsregisteret, og ble styrket med en sivilarbeider. En stadig større andel av avdelingens arbeidstid - spesielt for organisasjonssjefen - går med til å betjene de tillitsvalgtes sentrale organer. Dette er uheldig i forhold til avdelingens øvrige oppgaver og vedtatte arbeidsplan fra landsmøtet i 1993. Det bør vurderes å styrke den faste bemanningen i organisasjonsavdelingen.

Studieaktivitet

Naturvernforbundet økte studieaktiviteten i 1994. Det ble gjennomført 11 tiltak fordelt på 154 timer og 181 deltakere. Naturvernforbundet mottok et tilskud fra Studieforbundet natur og miljø på 10.586 kroner. Studieaktiviteten er fortsatt for lav, men det går framover.

Av lokal studieaktivitet ble det gitt støtte til: Siste sjanse, samferdselsseminar, slåttekurs, høstkonferanse, grønnhandling, veiplanlegging, kyststamvei, grunnkurs i sopp, miljøseminar, avfallshåndtering. Av sentral studieaktivitet ble det gitt støtte til seminaret om fylkessekretærens rolle og et Grønn handlingseminar. Det ble utviklet to studieplaner i 1994. Vi fikk tildelt 38.000 kroner fra Studieforbundet natur og miljø til å lage studieplanene «Lær mer om biologisk mangfold» og «Få swing på laget».

Natur og Ungdom

Heidi Sørensen var leder i Natur og Ungdom (NU) i 1994, mens Lars Haltbrekken og Silje Schei Tveitdal var nestledere. Daglig leder var først Bjørn Bore, deretter Nils Hermann Ranum. NU hadde 6.300 medlemmer ved årsskiftet.

NUs landsmøte i 1994 ble avholdt fra 6. til 9. januar i Skogn i Nord-Trøndelag. 155 delegater fra 88 lokallag var representert. I tillegg deltok 45 representanter fra kretser, landsstyret, sentralstyret og sekretariatet. NU avholdt dessuten ti landsomfattende seminarer og 22 regionale seminarer, derav seks treningsleire for miljøvernere. Medlemsbladet Natur og Samfunn kom ut med fem nummer, mens internbladet Nytt fra Natur og Ungdom kom ut med syv nummer.

De viktigste sakene NU jobbet med i 1994 var:

EU/EØS

Seks års arbeid mot norsk EU-medlemskap ble kronet med seier i folkeavstemningen 28. november. I samarbeid med andre organisasjoner la NU ned mye arbeid på mange plan, med blant annet «Tokt mot EU», foredrag og debattvirksomhet og produksjon av informasjonsmateriell.

Olje

Arbeidet i forbindelse med regjeringens oljemelding var noe av det NU brukte mest ressurser på i første halvdel av 1994. Det ble laget grundig informasjonsmateriell, deriblant en «alternativ oljemelding» som ble lansert på en oljekonferanse i Oslo i mars.

Samferdsel

NU har fortsatt sin kamp mot E18-utbyggingen i Nordre Vesfold. Byggestart for veien ble møtt med aksjoner i 14 dager. Kyststamveien fra Trondheim til Kristiansund er et annet veiprojekt NU har jobbet med lenge, blant annet ved et informasjonshfte som ble spredd i store opplag på Vestlandet. NU satte i 1994 søkelyset på luftforurensningene transportsektoren fører med seg. Dessuten arbeidet de for strenge krav

når samferdsel skal inn i forureningsloven og mot liberaliseringen av norsk flytrafikk.

Russland

NU har arbeidet for å bygge opp en uavhengig og demokratisk miljøbevegelse på Kolahalvøya. De har laget en organisasjonshåndbok og treningsleir for russiske miljøvernere, arrangert flere samarbeidsseminarer og deltatt i et gjenplantingsprosjekt i svovelørkenen utenfor Montsjegorsk.

Naturvaktordning for**barskog**

NU har drevet naturvaktordning for å sikre viktige barskogområder som er truet av hogst. Det har blitt gjennomført aksjoner for å hindre hogst på Holtefjell i Buskerud og Skotjernfjell i Oppland.

Grønt spa'tak

For andre år på rad ble dette samarbeidsprosjektet mellom NU og Norges Bonde- og Småbrukarlag gjennomført. Gjennom Grønt Spa'tak arbeidet over 120 ungdommer på gård hos nesten like mange bønder i løpet av sommeren.

Klassisk naturvern

NU har arbeidet mot utvidelse av forsvarrets skytefelt på Hjerkin, og aksjonerte mot langdistanseskyting i mars. De har arbeidet mot veibygging i Øvre Tovdal, mot videre utbygging av Urarvassdraget og vant kampen mot veibygging i det vernede Enevassdraget sammen med Naturvernforbundet.

Avfall

NU arbeidet for å opprettholde den norske emballasjeavgiften og deltok aktivt i Friends of the Earth's internasjonale emballasjenettverk.

Komitéeer, råd og utvalg

❖❖ Komitéeer, råd og utvalg i Naturvernforbundet ❖❖

Barentshavutvalget:

Knut Sørgård,
Torodd Eriksen,
Bjørn Joachimsen
Bente Aasjord
Dag Hareide
Tore Killingland

Miljøjuridisk forum:

Inge Lorange Backer
Yngve Foss
Bernt Krogh
Ragnhild Noer
Eivind Smith
Ragnar Vik

Rådgivningsgruppa

for Naturvernåret:
Stein Malkenes
Gjermund Andersen
Arne Otto Iversen
Even Woldstad Hansen
Kirsti Moe Oterhals

Bjarne Kylling
Erik Solheim
Jon Sylte
Bjørn Ervik, vara
Øystein Aas, vara

Yggdrasilkomitéen:

Anndi Lomeland Jacob-
sen
Erik Solheim
Gunnhild Aasmoe
Øystein Dalland

Blekkulfs sentralstyre:

Dag Hareide
Siv Heidi Ruud
Kåre Olerud

Nordsjøutvalget:

Stein E. Fjeldstad
Håvard Larsen
Inge Risheim
Christian Pedersen
Halfdan Mellbye

Vassdragsvernrådet:

Line Andersen
Kjetil Bjørklund
Per Flatberg
Svein Tore Jensen
Geir Køien

❖❖ Representasjon i komitéeer, råd og utvalg utenfor Naturvernforbundet ❖❖

Aksjon nærmiljø og trafikk:

Sveinung Oftedal

Grønn skattekommi- sjon:

Sveinung Oftedal

Regnskogsfondet:

Guro Tarjem

Dag Hareide
Thor Midteng

Alternativ Framtid:

Nancy Sand

Miljøheimevernet:

Dag Hareide
Jan M. Vevatne

Reguleringsrådet for fiskeriene:

Bente Aasjord

Sosialdepartementets bioteknologinemd:

Karen Johanne Baalsrud

Bioenergigården:

Tore Brænd

Nasjonalutvalget for bærekraftig utvikling:

Dag Hareide
Stein Malkenes

Rådet for Hardanger- vidda:

Lars Sekse, Lofthus

Statens naturfor- valtningsråd:

Ragnar Vik

Bioenergiutvalget:

Tore Brænd

Nasjonalutvalget for internasjonale miljø- spørsmål:

Tore Brænd

Rådet for skoglig flerbruksforskning:

Gjermund Andersen

Statens Nærings- middeltilsyn:

Ragnhild Sundby
Tore Killingland, vara

Det Norske Skog- selskap:

Thor Midteng

Norske veterinærers landsforbund - råds- forsamling:

Karen Johanne Baalsrud

Rådgivende og kon- fliktløsende barskog- utvalg:

Det sentrale: Thor Midt-
eng
Region øst: Sigmund
Hågvar
Region vest: Erik Solheim

Stiftelsen Miljømerket Svanen:

Helene Bank
Tore Killingland
Naturvernforbundet
trakk seg høsten 1994

Finsefondet:

Torbjørn Paule

Forbrukerrådet:

Helene Bank

Forum for Miljø og Utvikling:

Tore Brænd

Norsk Fjellmuseum:

Honoriam Hamre

Samarbeidsrådet for emballasje og miljø:

Helene Bank

Utvalg for en nasjonal registrering av verdi- fulle kulturlandskap:

Erik Solheim

Grønt Arbeidsliv:

Tore Killingland
Helene Bank, vara

Norsk Skogbruks- museum:

Thor Midteng

Samarbeidsrådet for Naturvernsaker:

Stein Malkenes

Verneringen for Har- dangervidda:

Svein Moen

Ansatte og medarbeidere i 1994

Dag Hareide,
generalsekretær
(permisjon fra 15/2 til 15/8)
Helene Bank,
generalsekretær
(fra 15/2 til 15/8)

Organisasjonsavdelinga:

Jan Vevatne,
organisasjonssjef
Solveig Viste, organisasjons-
sekretær (fra permisjon 1/8)
Gunnar Svalbjørg, orga-
nisasjonssekretær (til 1/8)
Frode Pleyrn, organisasjons-
medarbeider (fra 15/8)
Kjetil Larsen, sivilarbeider
(til 10/5)
Sverre Molandsveen,
sivilarbeider (til 1/8)
Tom Rune Helgeland,
sivilarbeider (fra 9/3 til 6/7)
Karsten Eig, sivilarbeider
(fra 23/6)
Torbjørn Ekelund, sivilarbei-
der (fra 24/10)

Administrasjonsavdelinga:

Sissel Bugge, kontorsjef
Randi Resell, regnskaps-
konsulent
Ellen Pettersen, sekretær
Hilde Jåsund,
markeds-konsulent
(permisjon fra 28/4)
Liz Palm Salvesen,
verveansvarlig (markeds-
konsulent fra 28/4)
Tor Atle Befring,
EDB-konsulent
Bente Aas,
sentralbordet (til 31/5)
Tirill Stibo Opgård,
sentralbordet (fra 15/8)
Hebe Brunvand,
administrasjonssekretær
Kristen Sollesnes, regnskaps-
medarbeider (til 31/10)
Åshild Sture, regnskaps-
medarbeider (fra 1/11)
Gossar Yafer,
kjøkken/post (fra 15/8)
Jan Kristiansen,
sivilarbeider (til 15/7)
Torger Hella Matre,
sivilarbeider (til 20/8)
Tron Harald Torneby,
sivilarbeider (til 30/4)
Jon Erik Aslaksen,
sivilarbeider (til 22/12)
Thomas Nilsen,
sivilarbeider (fra 17/10)
Lars Magne Skogheim,
sivilarbeider (fra 28/4)
Tom Haugen,
sivilarbeider (fra 19/10)

Fagavdelinga:

Tore Killingland, fagsjef
(permisjon til 1/8)
Helene Bank, fagkonsulent
(fagsjef til 15/2)
Fredrik Theisen,
fagkonsulent/sjef
Liv Mile, sekretær
Tore Brænd, fagkonsulent
Thor Midteng, fagkonsulent
Aase Johansen, prosjektleder
Sveinung Oftedal,
prosjektleder
Stein Erik Fjeldstad,
prosjektleder
Andrew Stevenson,
prosjektleder
Sigrun Ringvold,
prosjektleder (fra 1/10)
Pål Jespersen,
prosjektkoordinator
Rein Midteng, praksis-plass
Trond Jensrud, sivilarbeider
Wegard Harsvik,
sivilarbeider (til 1/3)
Markus Holmberg,
sivilarbeider (fra 6/12)

Informasjonsavdelinga:

Kåre Olerud,
informasjonssjef (fra 1/5)
Guro Tarjem, informasjons-
sjef (permisjon fra 7/2)
Ruth Schukalla,
informasjonskonsulent
(permisjon fra 1/3)
Anne Norum, informasjons-
konsulent (fra 1/4)
Anne Rita Søderlund,
kampanjeleder
Helge Solberg,
kampanjeassistent
Erik Dugstad,
sivilarbeider (fra 14/2)
Åsmund Olerud, sivilarbei-
der (fra 25/6)
Jonas Brække,
sivilarbeider (fra 15/9)
Reidar Evensen,
sivilarbeider (til 24/5)

Redaksjonen:

Jon Knut Berg,
redaktør (fra 1/9)
Gunnar Bolstad,
redaktør (til 31/8)
Ole P. Pedersen,
redaksjonssekretær
Jens Petter Toldnæs, redak-
sjonssekretær (fra 1/10)
Signy Svendsen,
journalist (til 10/10)
Bård Løken,
sivilarbeider (fra 1/12)

Ansatte utenfor Naturvernforbundets sekretariat

Barentshavkontoret:
Bente Aasjord, fagkonsulent
Gunnar Album,
prosjektleder

Prosjekt Miljøvennlig OL:
Olav Myrholt, prosjektleder
Kåre Olerud,
informasjonsleder (til 30/4)

Fylkessekretærer:

Østfold: Cathrine Schei, 20%
Oslo og Akershus:
Gjermund Andersen,
daglig leder, 100%
Hedmark: Jan Erik Fallaas,
15% (fra 1/8)
Oppland: Birgit Kalvåg,
kontorsekretær, 20%
Buskerud: Per Øystein
Klunderud, 50%
Vestfold: Unni Eriksen, 50%
Telemark:
Ingrid Sørgaarden, 20%
Vest-Agder:
Arne Otto Iversen, 50%
Rogaland: Anndi Lomeland
Jacobsen, 50% (til 1/12),
Ingvald Erga, 50% (fra 1/12)
Hordaland:
Ingegjerd Waale Næss, 40%
Møre og Romsdal:
Øystein Solevåg,
sivilarbeider (til 22/8)
Sør-Trøndelag:
Jens Hjort, 100% (til 1/7)
Nord-Trøndelag:
Kjell Delbekk, 20% (til 15/2),
Tommy Reinås,
20% (fra 15/11)

Naturvernforbundets

Markedskontakt:

Snorre Østlund, daglig leder
Bård Inge Solheim,
salgsleder
Jane Elverhøi,
sekretær/sentralbord
Ole Jonas Kverndal, N&M
Ulf Haltbakk, N&M
(fra 24/1)
Gunnar Nil,
N&M (til 31/10),
Yggdrasil (fra 6/4 til 31/5)
Kjerstin Fjeldstad,
N&M (til 31/3)
Kjetil Melgaard,
N&M Bulletin

Kathrina Engelsen,
N&M Bulletin (til 31/8),
Yggdrasil (fra 1/4 til 31/5)
Yngve Bentzen,
N&M Bulletin (fra 19/1)
Heidi Magnussen,
N&M Bulletin (fra 1/9)
Haavard Larsen,
N&M Bulletin (til 28/2)
Trond Wilson,
N&M Bulletin (til 28/2)
Cathrine R. Nilsen, Blekkulf
Linda Engstad, Blekkulf
Gudmund Krogsrud,
Blekkulf, (til 16/2)
Eva Ruud,
Yggdrasil (til 31/5)
Haakon Hatt,
Yggdrasil (til 31/5)
Pål Nilsen,
Yggdrasil (til 30/6)
Tord Grønnsund,
Yggdrasil (til 28/2)
Anette Kristiansen,
Blekkulf (til 10/8),
Yggdrasil (fra 1/1 til 31/5)

Andre organisasjoner i Naturvernforbundets sekretariat

Aksjon nærmiljø og trafikk (ANT):

Tore Berge, leder

Blekkulf:

Bente Roestad,
redaktør (fra 1/9)
Jens Petter Toldnæs,
redaktør (til 30/9)
Kurt Henning Johnsen,
administrasjonskonsulent
Bård Tømmerås,
sivilarbeider (fra 24/9)

Miljøheimevernet (MHV):

Dag Endal, leder
Kristen Ulstein, nestleder
(permisjon fra 24/6)
Hans Petter Uleberg,
nestleder (fra 1/8)
Vigdis Totland, kontorleder
Dag Pettersen,
kontormedarbeider (deltid)
Bård Rosland,
sivilarbeider (fra 29/9)

Regnskogsfondet:

Lars Løvold, daglig leder
Kjell Erik Olsen,
kampanjeleder (fra 21/8)
Anders Freming Andersen,
sivilarbeider (til 19/8)
Thomas Kaasi,
sivilarbeider (fra 1/8)

Årsmelding 1994 for Blekkulfs Miljødetektiver

Året 1994 ble et viktig år for Blekkulfs Miljødetektiver; vi feiret 5-års-jubileum, Flaskeposten kom ut i fullfarger og Bente Roestad begynte i fast stilling hos oss. Men den store milepælen var at *Blekkulfs Miljødetektiver ble en sjølstendig organisasjon med eget regnskap, eget styre og egne vedtekter*. Personalmessig led vi under en viss turbulens, men ved utgangen av året var ting igjen på plass og optimismen ved inngangen til 1995 er stor.

Organisasjonen

Blekkulfs Miljødetektiver har tidligere vært en underavdeling av Norges Naturvernforbund. Det har vært mye lokal Blekkulfaktivitet rundt omkring i landet i løpet av våre fem år, men alt har skjedd i regi av Naturvernforbundet.

I 1994 ble vi en sjølstendig organisasjon med eget regnskap, eget styre og egne vedtekter. Vi er fremdeles Naturvernforbundets barneorganisasjon, men med en egen demokratisk struktur.

Målet nå er å bygge lokallag over hele landet, slik at vi kan gi et aktivitetstilbud til alle våre medlemmer.

I 1995 vil vi avholde vårt første landsmøte med demokratisk valgte delegater fra vår egen organisasjon.

Medlemsutviklingen

Ved utgangen av 1994 hadde Blekkulfs Miljødetektiver 13 641 medlemmer mot 13 551 året før. Medlemsmassen har dermed vært stabil i 1994 til tross for relativt liten innsats på vervesiden.

Vi vervet 1 985 nye medlemmer i verveåret 1994 (som går fra 1. oktober 1993 til 30. september 1994), men mistet altså like mange.

Vervesidene i Flaskeposten ga oss 746 nye medlemmer og er dermed vår viktigste vervekilde. I tillegg mottok vi 502 innmeldinger over telefon eller brev.

På de første tre månedene av verveåret 1995 ble det vervet over 907 nye medlemmer mot 452 i samme tidsrom året før.

Sentralstyret

Sentralstyret har bestått av Dag Hareide som leder, Siv Heidi Ruud og Kåre Olerud som styremedlemmer.

Lokallag

Blekkulfs Miljødetektivers første "ordentlige" lokallag ble dannet i Røyken og Hurum i oktober 1994. De har hatt aktiviteter hver uke og har blant annet gjennomført butikkundersøkelse, de har bygget hus av melkekartonger, bygget fuglekasser og de har hatt fast side i lokalavisa hver måned. Drivkraften har vært Ingvild Tørum.

For 1995 er sekretariatets hovedsatsingsområde danning av lokallag, og i skrivende stund har vi fått ytterligere fire lokallag mens mange er under planlegging. Blekkulfs Miljødetektiver i Røyken og Hurum fikk derfor ikke være vårt eneste lokallag særlig lenge.

Andre lokale aktiviteter

I løpet av året var Bente Roestad på en ukes turné i Rogaland. Hun var også på besøk i barnehager og skoler i Harstad sammen med Sissel Bugge. Ellers har Naturvernforbundets lokal- og fylkeslag hatt diverse familie- og barnearrangementer i samarbeid med Blekkulfs Miljødetektiver.

Medlemsbladet "Flaskeposten"

Flaskeposten gikk over fra å komme ut i to farger og 10 ganger i året til å komme ut i fullfarger og åtte ganger i året. Flaskeposten gikk også over til 24 sider fast i hver utgave.

Temaene har variert fra haier og Einstein til tagging og tigre i livsfare. I siste nr i 1994 startet vi vår nye *ungdomsspalte*, *Flaskehalsen*, *faste tegneseriesider* og *faste kryssord* og *oppgavesider*. Responsen på disse har vært over all forventning og sidene er videreført i 1995.

Vi får stadig henvendelser fra skoler, skolefritidsordninger, barnehager og organisasjoner som ønsker et opplegg på miljøvern for sine grupper med barn. Dette tvang fram fødselen av Miljødetektivenes Idébank. Idébanken består av en samleperm med skilleark og små hefter med konkrete opplegg for aktiviteter man

kan gjøre med barn i grupper. Tanken er å samle i en perm alle gode idéer og opplegg. Heftene stiftes inn som bilag i Flaskeposten, og sendes slik ut til alle medlemmene.

Planleggingen av Idébanken fikk støtte både fra Miljøverndepartementet og Direktoratet for Naturforvaltning.

Bli miljødetektiv i dag!

- Ja, jeg vil bli miljødetektiv!**
- Hovedmedlem kr 125,- pr. år
 - Søskenmedlem kr 50 pr. år
(Hovedmedlemmets navn: _____)
 - Støttemedlem kr 200,- pr. år
 - Gruppemedlem kr 400,- pr. år

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Fødselsdato: _____

Foresattes underskrift 5115

Kan sendes
ufrankert i
Norge.
Blekkulf
betaler
porto.

SVARSENDING
Avtale nr 152 220/21

Blekkulfs Miljødetektiver

Grünerløkka postkontor
0505 Oslo

5-års-jubileum på Kalvøya

8.juni feiret vi klubbens 5-års-jubileum med en stor opptreden på Kalvøya. Flere tusen barn var tilstede og NRK sendte et halvtimesprogram fra forestillingen.

Presse- og informasjonsarbeid

Det har vært sendt ut få pressemeldinger, men de som er sendt ut, har fått meget god respons.

Staben ved hovedkvarteret

Staben i hovedkvarteret har (foruten Blekkulf selv og vennene hans) bestått av

redaktør for Flaskeposten:

Jens Petter Toldnæs til 31.august
Bente Roestad fra 1.sept.

organisasjonssekretær:

Kurt Henning Johnsen

sivilarbeider:

Martin Trondsen til 12.sept.
Bård Tømmerås fra 29.sept.

I tillegg har Naturvernforbundets kontorsjef, Sissel Bugge, fungert som leder for teamet.

Inntektskilder

Vår største inntektskilde er medlemskontingenten med kr 1 507 597. Dernest følger nettoinntektene fra støtteannonser i medlemsbladet med kr 833 492. Offentlige myndigheter har støttet oss med tilsammen kr 240 000.

Overskudd

Regnskapet for 1994 viser et overskudd på kr 55 885.

Fest for Blekkulf

Blekkulf har 5-årsjubileum, og det skal feires med grundig på Kalvøya, under åpen himmel og med miljø-konsert.

Blekkulfs miljødektiver består av over 10 000 barn og ungdom. Mange av disse har funnet veien til Kalvøya for å delta på denne jubileumskonsernten. Ledet av Mai-Britt Andersen.

RENERE
Blekkulf er med sine åtte armer og store kapasitet et viktig symbol på usgenre, engasjement og iver for et rensere miljø. Blekkulf er en av mange «helter» og disse jubileet skal være en fargerik og morsom markering. Børnene måle å utrykke miljøbevissthet på scenen ved hjelp av farger, sang og livsvide. Denne fremtids-påminnelsen kommer klart fram i jubileumsarrangementet, og Blekkulf og hans allierte gir uttrykk for at det er godt å kjempe for noe man er glad i. Hovedmottoene til de unge miljøbeviserne er for eksempel: «Naturen gir oss det vi trenger, men den kan ikke klare vår grådighet lenger».

INTERNASJONAL
Blekkulfspruten har fått lange armer i det siste. Blekkulf har inspirert til engasjement på tvers av landegrensene og knytter kontakter i land som Kina og Russland.
En annen overraskelse er en Østerriksk miljødektivklubbe som vi sammen nærmer oss bekjentskap med på den fargesprakende Miljøkonsernten. Det blir et knippe podbiter for miljø- engasjerte små og store.

NRK TV søndag kl. 18.30

Blekkulf jubilerer

Da den lille lilla blekkspruten Blekkulf så dagens lys for nøyaktig fem år siden, ble det spontan reaksjon blant norske barn. Over 40.000 kastet seg over telefonen og ringte NRK for å være med som miljødektiver. Over 20.000 barn har deltatt aktivt i miljøtiltak. De har praktisk tatt spadd fram miljøsynder, men også vist at miljøvern kan være lek og moro og framfor alt vennskap. Også barn her i distriktet har vært med. Vegard Ulvang som selv setter pris på ren og vakker natur stiller seg i gratulantenes rekke.

FEM ÅR. Vegard Ulvang gratulerer Blekkulf med jubileet.
FOTO: SVEIN ERIK FURULUND

Reis for halv pris med toget

Som medlem i Naturvernforbundet kan du kjøpe NSB Grønt Kort for bare 60 kroner (ordinær pris er 250 kroner). Tilbudet gjelder også familiemedlemmer. Kortet gir 50 prosent rabatt på alle grønne togruter. Kortet gjelder billetter til full pris.

Slik skaffer du deg Grønt Kort

Send inn kupongen under hvis du ønsker å bestille Grønt Kort. Husk å oppgi fødselsdato, da dette skal stå oppført på kortet. Vi sender deg en innbetalingsgiro pålydende 60 kroner. Når du har betalt, vil kortet bli sendt direkte til deg.

Du må være medlem i Naturvernforbundet for å få kjøpt Grønt Kort til 60 kroner. Men melder du deg inn i Naturvernforbundet, kan du samtidig bestille Grønt Kort. Som medlem vil du blant annet motta seks nummer av magasinet Natur & Miljø i året.

La naturen gå i arv!

Ja, jeg vil bli medlem i Naturvernforbundet:

- Hovedmedlem (250 kroner)
- Pensjonistmedlem (150 kroner)

Jeg bestiller Grønt Kort for kun 60 kroner (tilbud til alle medlemmer)

Husk og skriv på din fødselsdato.

Navn: _____

Adresse: _____

Fødselsdato: _____

Kan sendes
ufrankert i
Norge.
Naturvern-
forbundet vil
betale portoen

SVARSENDING

Avtalenr. 109 000/5 Pb

NORGES
NATURVERNFORBUND

Grønerløkka postkontor
0505 Oslo